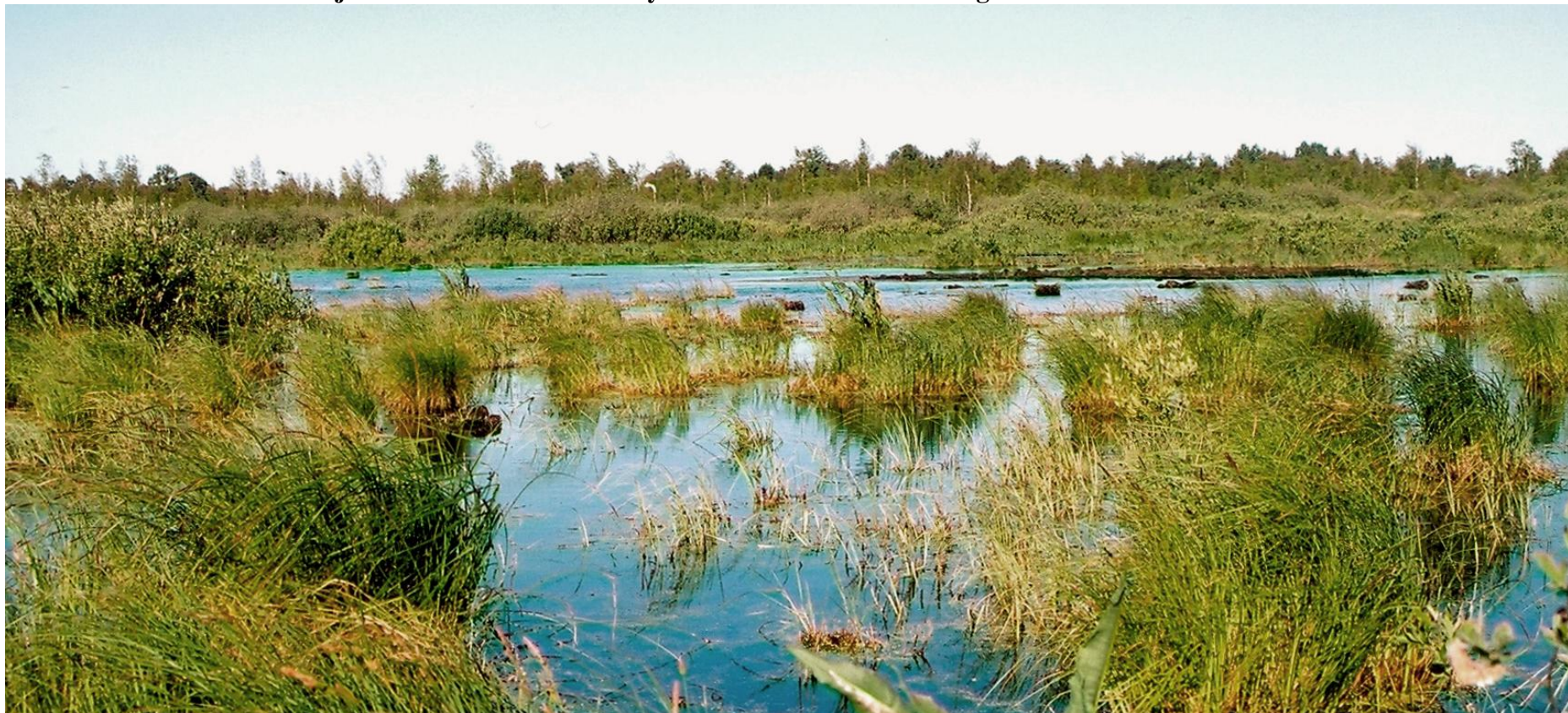

Projekt Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Bagna Nietlickie PLB280001

Opracowano w ramach realizacji projektu POIS.05.03.00-00-186/09
„Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”
współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w ramach działania 5.3 priorytetu V

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Spis treści

1. Etap wstępny pracy nad Planem.....	4
1.1 Informacje ogólne.....	4
1.2 Ustalenie terenu objętego Planem	4
1.3. Mapa obszaru Natura 2000.....	5
1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu.....	5
1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem	9
1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu.....	10
1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności.....	11
1.8. Zespół Lokalnej Współpracy.....	16
2. Etap II Opracowanie projektu Planu	19
Moduł A	19
2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony.....	19
2.2. Ogólna charakterystyka obszaru.....	22
2.3. Struktura własności i użytkowania gruntów	23
2.4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka.....	24
2.5. Istniejące i projektowane plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego	25
Rady Miejskiej w Mikołajkach	26
2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane.....	27
2.6.1. Typy siedlisk przyrodniczych	28
2.6.2. Gatunki roślin i ich siedliska występujące na terenie obszaru	28
2.6.3. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru	29
Moduł B	34
3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem	34
4. Analiza zagrożeń	36
5. Cele działań ochronnych.....	39
Moduł C	40
6. Ustalenie działań ochronnych	40
7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony.....	44
8. Wskazania do dokumentów planistycznych	46

9. Przesłanki sporządzenia planu ochrony	47
10. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic	47

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Bagna Nietlickie PLB 280001 w województwie warmińsko-mazurskim

Giżycko – Olsztyn, 2014 r.

1. Etap wstępny pracy nad Planem

1.1 Informacje ogólne

Nazwa obszaru	Bagna Nietlickie
Kod obszaru	PLB280001
Opis granic obszaru	Plik wektorowy z granicami OSOP stanowi Załącznik nr 1 do dokumentacji.
SDF	SDF niezweryfikowany, pozyskany ze strony GDOŚ, stanowi Załącznik nr 2 do dokumentacji
Położenie	Województwo warmińsko-mazurskie, powiaty: giżycki, mrągowski, piski; gminy: Mikołajki, Miłki, Orzysz
Powierzchnia obszaru (w ha)	4103,08
Status prawny	Obszar wyznaczony jako OSOP w drodze Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21.07.2004 r. w sprawie OSOP Natura 2000
Termin przystąpienia do sporządzenia Planu	19.07.2013
Termin zatwierdzenia Planu	<i>Data wydania zarządzenia RDOŚ. Podana data powinna zostać zapisana w formacie dd - mm - rrrr</i>
Koordinator Planu	Piotr Kwiatkowski, pkwiatkowski@post.pl , +48 605242908
Planista Regionalny	Iwona Mirowska-Ibron, iwona.mirowska-ibron.olsztyn@rdos.gov.pl , tel: +48895372109
Sprawujący nadzór	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie, ul. Dworcowa 60, 10-437 Olsztyn

1.2 Ustalenie terenu objętego Planem

L.p.	Nazwa krajowej formy ochrony przyrody lub nadleśnictwa, pokrywającej/go się z obszarem, która/e może powodować wyłączenie części terenu ze sporządzania Planu	Dokument planistyczny	Uzasadnienie wyłączenia części terenu ze sporządzania PZO	Powierzchnia krajowej formy ochrony przyrody lub nadleśnictwa pokrywająca się z obszarem [ha]
1.	Rezerwat przyrody Nietlickie Bagno	W 2004 r. opracowano projekt planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Nietlickie Bagno”, który nie został dotychczas ustanowiony	Nie zachodzą przesłanki zawarte w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody	1132,91 (wokół granic ustanowiona została otulina o pow. 1080,341 ha) – cały obszar na podstawie Wykazu RDOŚ

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

2.	Obszar Natura 2000 Mazurskie Bagna PLH280054	Opracowano Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mazurskie Bagna PLH280054, który nie został dotychczas ustanowiony	Nie zachodzą przesłanki zawarte w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody	
3.	Obszar Chronionego Krajobrazu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich	Nie dotyczy	Nie zachodzą przesłanki zawarte w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody	

Teren objęty PZO: Cały obszar Ostoi Bagna Nietlickie o powierzchni 41 03,08 ha.

Mapa obszarów chronionych w granicach OSOP stanowi Załącznik nr 3 do Dokumentacji.

1.3. Mapa obszaru Natura 2000

Mapa Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Bagna Nietlickie stanowi Załącznik nr 4 do Dokumentacji.

1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu

Ogólna charakterystyka obszaru Natura 2000 PLH280001 Bagna Nietlickie

Przedmioty ochrony objęte Planem

Weryfikacja danych o gatunkach ptaków wymienionych Załączniku 2 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. i występujących w OSOP Bagna Nietlickie pozwoliła ustalić następującą listę przedmiotów ochrony:

A120 Zielonka *Porzana parva* (populacja lęgowa)
A127 Żuraw *Grus grus* (populacja migrująca)
A197 Rybitwa czarna *Chlidonias niger* (populacja lęgowa)
A409 Cietrzew *Tetrao tetrix* (populacja osiadła)

Populacje pierwszych trzech gatunków OSOP stanowią ponad 1% populacji krajowych. W przypadku cietrzewia dane historyczne wskazują, że w czasie ustanawiania OSOP jego populacja stanowiła nieco ponad 1% populacji krajowej i już z tego powodu powinien on być przedmiotem ochrony. Obecnie, z powodu katastrofalnego załamania się populacji cietrzewia w całej Polsce przy braku aktualizacji danych o wielkości krajowej populacji, nie wiadomo, jaki jest udział zanikającej populacji nietlickiej w populacji krajowej. Z informacji ustnych [Dzitkowski J.] wynika jednak, że jeszcze w 2013 r. w okolicach Ostoi były przynajmniej trzy cietrzewie.

Terytorialny zakres Planu

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Plan obejmuje cały OSOP, ponieważ brak jest podstaw do wyłączeń na podstawie art. 28 ust. 11 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Podstawa prawna i ramowy zakres PZO

Podstawą prawną do sporządzenia PZO jest art. 28 ust. 1 *Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*, zgodnie z którym „Dla obszaru Natura 2000 sprawujący nadzór nad obszarem sporządza projekt planu zadań ochronnych na okres 10 lat; pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty lub od dnia wyznaczenia obszaru specjalnej ochrony ptaków”. Ramowy zakres PZO określa art. 28 ust. 10 *Ustawy*, według którego plan zadań ochronnych zawiera:

- „1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- 3) cele działań ochronnych;
- 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
  - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
  - b) dostosowania metod gospodarowania
  - c) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt 3,
  - d) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- 5) wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- 6) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.”

Zasady sporządzania i ustanawiania PZO

Szczegółowo tryb prac nad PZO i zakres prac koniecznych do wykonania w ramach sporządzania PZO określa *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000*, wydane na podstawie art. 28 ust. 13 *Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*. Według par. 2 cytowanego Rozporządzenia, tryb prac nad projektem PZO obejmuje:

- „1) ustalenie terenu objętego projektem planu zadań ochronnych oraz przedmiotów ochrony obszaru;
- 2) sformułowanie założeń do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych;
- 3) podanie do publicznej wiadomości informacji o zamiarze przystąpienia do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych;
- 4) identyfikację zainteresowanych osób i podmiotów prowadzących działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar;
- 5) sformułowanie projektu planu zadań ochronnych;
- 6) uzgodnienie, o którym mowa w art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody”.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Przywołany w *Rozporządzeniu* art. 28 ust. 6 *Ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*, nakazujący uzgodnienie projektu PZO z właściwym Dyrektorem Regionalnym Lasów Państwowych, przestał obowiązywać z dniem 1 stycznia 2012 r. W dalszym ciągu jednak konieczne jest uzgodnienie projektu PZO z właściwym wojewodą na podstawie art. 56 ust. 1 oraz 59 ust. 2 *Ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie*.

Zgodnie z art. 28 ust. 2 *Ustawy*, sporządzający projekt musi umożliwić osobom i podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą w obszarze Natura 2000 udział w pracach nad PZO. Ponadto, sporządzający musi umożliwić udział społeczeństwa na zasadach i w trybie określonym w *Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

Zgodnie z par. 3 *Rozporządzenia z dnia 17 lutego 2010 r.*, zakres prac koniecznych do sporządzenia PZO obejmuje w skrócie:

- opisanie granic PZO
- zgromadzenie, zweryfikowanie i uzupełnienie istotnych dla ochrony informacji o obszarze i przedmiotach ochrony
- ocenę stanu ochrony przedmiotów ochrony
- ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń dla utrzymania lub osiągnięcia właściwego stanu przedmiotów ochrony
- ustalenie celów działań ochronnych do osiągnięcia w okresie obowiązywania PZO, z uwzględnieniem konieczności utrzymania/osiągnięcia właściwego stanu ochrony poprzez likwidację/ograniczenie istniejących i potencjalnych zagrożeń, oraz konieczności uzupełnienia stanu wiedzy, jeżeli jest on niewystarczający dla oceny stanu przedmiotów ochrony
- ustalenie działań ochronnych wynikających z wyznaczonych celów, w tym także działań z zakresu monitoringu realizacji celów, z uwzględnieniem zakresu, miejsca, terminu i kosztów realizacji, a także podmiotów odpowiedzialnych za realizację, podmiotów, których współdziałanie jest niezbędne, oraz technicznych uwarunkowań realizacji
- ustalenie wskazań do zmiany dokumentów planistycznych takich, jak wojewódzkie plany zagospodarowania przestrzennego, studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

W celu ujednolicenia PZO powstających w kraju opracowany został szablon/formularz PZO, zastosowany również w pracach nad PZO dla OSOP Bagna Nietlickie.

Zgodnie z art. 28 ust. 5 *Ustawy z dnia 16 kwietnia o ochronie przyrody*, „Regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000”. Tak więc, po sporządzeniu projektu PZO następuje formalne ustanowienie PZO poprzez wydanie i opublikowanie (w Dzienniku Urzędowym Województwa) aktu prawa miejscowego, jakim jest zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Jeżeli chodzi o możliwość zmiany PZO, art. 28 ust. 5 *Ustawy* mówi, że „Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony tych siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt.”

Skutki ustanowienia PZO

PZO jest aktem prawa miejscowego, w związku z czym formalnie obowiązuje wobec wszystkich osób fizycznych i prawnych w granicach OSOP (i ewentualnie na terenach sąsiednich, o ile PZO zawiera ustalenia dotyczące takich terenów). Z drugiej strony, w świetle *Ustawy z dnia 16 kwietnia o ochronie przyrody* oraz *Rozporządzenia z dnia 17 lutego 2010 r.*, PZO nie może zawierać powszechnych zakazów ani nakazów, a jedynie określone działania, za których wykonanie mają odpowiadać wymienione w PZO podmioty. W rezultacie, PZO mimo, że jest aktem prawa miejscowego, jest faktycznie bezpośrednio kierowany do stosunkowo wąskiej grupy podmiotów, które mają wdrażać działania ochronne. Na ogół są to te podmioty, które na danym obszarze Natura 2000 prowadzą działalność gospodarczą na siedliskach przyrodniczych i/lub siedliskach gatunków będących przedmiotami ochrony. W przypadku PZO dla OSOP Bagna Nietlickie będą to przede wszystkim podmioty władające terenami rolnymi i wodami.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

PZO może jednak pośrednio wpływać na kształtowanie miejscowego prawa w zakresie planowania przestrzennego poprzez wskazywanie wytycznych do wojewódzkich planów zagospodarowania, studiów uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ze względu na lokalną skalę zagadnień, można się spodziewać, że w praktyce najistotniejsze będą wskazania do zmian studiów zagospodarowania przestrzennego gmin oraz do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Należy podkreślić, że ustalenie takich wskazań nie rodzi obowiązku zmiany tych dokumentów przez gminy. Wskazania te pełnią w ochronie określonego obszaru Natura 2000 podwójną rolę:

- stanowią one dla potencjalnych inwestorów, publicznych czy prywatnych, wskazówkę co do tego, jakiego typu przedsięwzięcia są na określonych terenach niedopuszczalne bądź niewskazane ze względu na cele ochrony obszaru Natura 2000 mimo, że w świetle istniejących gminnych dokumentów planistycznych mogą być realizowane;
- stanowią dla władz gminnych wskazówkę przy sporządzaniu nowych dokumentów planistycznych.

Co do możliwości realizacji przedsięwzięć, należy podkreślić, że ustalenia PZO nie zastępują ani ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, ani strategicznych ocen oddziaływania na środowisko, sporządzanych dla planów i programów. Z drugiej strony, zgodnie z art. 37 *Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*, jeżeli na obszarze Natura 2000 zostaną podjęte działania niezgodne z ustaleniami PZO, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska „nakazuje ich natychmiastowe wstrzymanie i podjęcie w wyznaczonym terminie niezbędnych czynności w celu przywrócenia poprzedniego stanu danego obszaru, jego części lub chronionych na nim gatunków”. Można więc liczyć się z tym, że na etapie opiniowania/ uzgadniania przedsięwzięć lub planów/programów (w tym dotyczących planowania przestrzennego) RDOŚ będzie negatywnie odnosił się do tych przedsięwzięć, planów lub programów, które są sprzeczne albo z działaniami zaplanowanymi w PZO, albo z zawartymi w PZO wskazaniami do dokumentów planistycznych.

Ponieważ PZO określa działania do realizacji przez określone podmioty, istotną sprawą jest to, kto ma ponieść koszty tych działań. W tej kwestii art. 36 ust. 3 *Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* stanowi, co następuje:

„Jeżeli działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka lub rybacka wymaga dostosowania do wymogów ochrony obszaru Natura 2000, na którym nie mają zastosowania programy wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, regionalny dyrektor ochrony środowiska może zawrzeć umowę z właścicielem lub posiadaczem obszaru, z wyjątkiem zarządców nieruchomości Skarbu Państwa, która zawiera wykaz niezbędnych działań, sposoby i terminy ich wykonania oraz warunki i terminy rozliczenia należności za wykonane czynności, a także wartość rekompensaty za utracone dochody wynikające z wprowadzonych ograniczeń”.

Z powyższego wynika, że:

- na zwrot kosztów dostosowania działalności do wymogów ochrony PZO nie mogą liczyć Lasy Państwowe ani dzierżawcy jezior i gruntów rolnych stanowiących własność Skarbu Państwa
- na zwrot kosztów dostosowania działalności do wymogów ochrony PZO nie mogą liczyć rolnicy, którzy realizują programy rolnośrodowiskowe, będące programami wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości
- zawarcie przez RDOŚ umów z ewentualnymi innymi podmiotami, które będą musiały dostosować swoją działalność do wymogów ochrony PZO, nie jest obligatoryjne.

Należy w tym miejscu podkreślić, że przedstawione ograniczenia odnoszą się tylko do kosztów dostosowywania działalności gospodarczej, rolnej, leśnej, łowieckiej lub rybackiej, a nie do kosztów działań o charakterze stricte ochronnym. Dla przykładu, działające na państwowych gruntach koło łowieckie, które będzie musiało dostosować do wymogów PZO terminy czy sposób polowań, nie będzie mogło liczyć na zwrot ewentualnych kosztów z tego tytułu, natomiast będzie mogło ubiegać się np. o środki na redukcję drapieżników w Ostoi, jeżeli takie działanie znajdzie się w PZO. Do kwestii kosztów realizacji działań wynikających z PZO odnosi się bowiem także art. 39 *Ustawy*, który brzmi następująco:

„Koszty związane z wdrożeniem i funkcjonowaniem sieci obszarów Natura 2000 w zakresie nieobjętym finansowaniem przez Wspólnotę są finansowane z budżetu państwa,

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

a także z budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.”

Z Rozporządzenia z dnia 17 lutego 2010 w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wynika, że w PZO nie określa się źródeł finansowania działań. Art. 39 Ustawy stanowi jednak mocną podstawę do ubiegania się o środki publiczne na realizację działań przewidzianych w PZO. Oczywiście, aby środki takie były dostępne w praktyce, należy równolegle z pracami nad PZO lub bezpośrednio po ich zakończeniu podjąć starania o zabezpieczenie odpowiednich kwot przez wymienione w art. 39 instytucje.

Spotkanie dyskusyjne

W trakcie prac nad PZO przewiduje się przeprowadzenie 1 spotkania z przedstawicielami interesariuszy z OSOP, które odbędzie się 5 marca 2014 r. w Urzędzie Gminy Miłki. Spotkanie będzie jednym z elementów umożliwiającym społeczeństwu, w tym osobom i podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą w OSOP, udział w pracach nad PZO.

Spotkanie będzie miało na celu:

- zapoznanie interesariuszy z ideą sieci Natura 2000
- zapoznanie interesariuszy ze specyfiką OSOP Bagna Nietlickie
- omówienie przedmiotów ochrony w OSOP Bagna Nietlickie
- przedstawienie i przedyskutowanie zagrożeń dla poszczególnych przedmiotów ochrony
- przedstawienie i przedyskutowanie celów ochrony sformułowanych w stosunku do poszczególnych przedmiotów ochrony
- przedstawienie i przedyskutowanie propozycji działań dotyczących poszczególnych przedmiotów ochrony, w tym działań z zakresu ochrony czynnej, dostosowania metod gospodarowania, monitoringu realizacji PZO i uzupełniania stanu wiedzy o przedmiotach ochrony.

1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	% pokrycia	Pop. Osiadł.	Pop. Lęgowa	Populacja Migr.	Ocena Pop. / Stopień Reprezen.	Ocena St. zach.	Ocena Izol. / Względna powierzchnia	Ocena Ogólna	Opinia dot. wpisu
Z1	A120	Zielonka	<i>Porzana parva</i>			12-15p.		C	B	C	C	
Z2	A127	Żuraw	<i>Grus grus</i>				3000 – 10000 os.	B	A	C	B	
Z3	A197	Rybitwa czarna	<i>Chlidonias niger</i>			20-100 p.		C	B	C	C	

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Z4	A409	Cietrzew	<i>Tetrao tetrax</i>		3-5 os.			C	C	B	C	
-----------	-------------	-----------------	---------------------------------	--	----------------	--	--	----------	----------	----------	----------	--

1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu

Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody sporządzający projekt planu zadań ochronnych umożliwi zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu.

Na każdym etapie opracowania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLB280001 Bagna Nietlickie przyjęto zasadę otwartości i jawności w stosunku do wszystkich zainteresowanych grup społecznych. Takie założenie pozwoli na zapewnienie skuteczności ochrony poprzez wypracowanie sposobów ochrony/zadań ochronnych akceptowanych przez grupy interesu.

Wszelkie działania w zakresie konsultacji społecznych będą odbywały się w formie pisemnej. W tej formie przekazywane będą wszelkie wnioski ze strony zainteresowanych stron oraz informacje, podsumowania, zapytania itp.

Kanałem udostępniania informacji o projekcie Planu będzie Platforma Informacyjno-Komunikacyjna. Poza tym informacje dotyczące prac będą przekazywane członkom Zespołu Lokalnej Współpracy pocztą elektroniczną na podane przez nich adresy.

Ponadto założono przeprowadzenie warsztatów.

Informacje odnośnie projektu planu zadań ochronnych zostaną umieszczone w gazecie lokalnej - „Gazeta Olsztyńska”, tablicy ogłoszeń RDOŚ, stronie internetowej RDOŚ <http://olsztyn.rdos.gov.pl/> w zakładce „Plany zadań ochronnych Natura 2000”. Informacje na temat warsztatów zostaną rozpropagowane poprzez umieszczenie na stronie internetowej RDOŚ w zakładce „Plany zadań ochronnych Natura 2000” oraz poprzez indywidualne zaproszenia wysyłane pocztą elektroniczną wszystkim interesariuszom.

Dokumentacja PZO będzie sukcesywnie udostępniana na Platformie Informacyjno-Komunikacyjnej w trakcie jej opracowywania.

Uwagi do Projektu Planu Zadań Ochronnych można zgłaszać na adres: pkwiatkowski@post.pl

W przypadku wystąpienia zasadniczego konfliktu pomiędzy proponowanymi zadaniami ochronnymi a oczekiwaniami mieszkańców lub innych grup interesu przewiduje się możliwość zorganizowania spotkania z radą gminy przy udziale mieszkańców – w ramach sesji rady gminy.

Całość korespondencji wraz z protokołami ze spotkań i listami obecności będzie gromadzona w celu udokumentowania przebiegu procesu komunikacji

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności

Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego	planowanie przestrzenne, polityka regionalna, promocja regionu województwa warmińsko-mazurskiego, udostępnianie informacji w tym zakresie	ul. Emilii Plater 1 10-562 Olsztyn	tel.: 89 521 90 00 fax: 89 521 95 69 e-mail: do@warmia.mazury.pl
Starostwo Powiatowe w Giżycku	regionalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne, realizacja polityki ochrony środowiska na obszarze powiatu, udostępnianie informacji w tym zakresie	Al. 1 Maja 14 11-500 Giżycko	tel.: 87 428 59 58 fax: 87 428 55 06 e-mail: skrzynka@gizycko.starostwo.gov.pl
Starostwo Powiatowe w Mrągowie	regionalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne, realizacja polityki ochrony środowiska na obszarze powiatu, udostępnianie informacji w tym zakresie	ul. Królewiecka 60A 11-700 Mrągowo	tel.: 89 741 01 50 fax: 89 741 72 75 e-mail: sekretarz@powiat.mragowo.pl tel.: 89 741 01 88 ros@powiat.mragowo.pl
Starostwo Powiatowe w Pisz	regionalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne, realizacja polityki ochrony środowiska na obszarze powiatu, udostępnianie informacji w tym zakresie	ul. Warszawska 1 12-200 Pisz	tel.: 87 425 47 00 fax: 87 425 47 01 e-mail: starosta.npi@powiatypolskie.pl
Urząd Miasta i Gminy Mikołajki	lokalne zadania planistyczne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	ul. Kolejowa 7 11-730 Mikołajki	tel.: 87 421 9 050 fax: 87 42 19 099 e-mail: mikolajki@mikolajki.pl

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Urząd Gminy Miłki	lokalne zadania planistyczne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	ul. Mazurska 2 11-513 Miłki	tel.: 87 421 10 60, 87 421 10 84 fax: 87 421 10 07 e-mail: ugmilki@post.pl
Urząd Miejski w Orzyszu	lokalne zadania planistyczne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	ul. Giżycka 15 12-250 Orzysz	tel.: 87 424 10 40, 87 424 10 60 Fax: 87 424 10 50 e-mail: um@orzysz.pl
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie - Zarząd Zlewni Pojezierza Mazurskiego, Biebrzy i Czarnej Hańczy z siedzibą w Giżycku	nadzór nad prawidłowym funkcjonowaniem urządzeń wodnych, polityka hydrologiczna w zlewni, zawieranie umów z użytkownikami rybackimi	ul. Wodna 4 11-500 Giżycko	tel.: 87 428 39 92 fax: 87 429 36 77 e-mail: gizycko@warszawa.rzgw.gov.pl
Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku	nadzór nad działalnością nadleśniczych	ul. Lipowa 51 15-424 Białystok	tel.: 85 748 18 00 fax: 85 652 23 73 e-mail: rdlp@bialystok.lasy.gov.pl
Nadleśnictwo Giżycko	bezpośredni zarząd gruntami Skarbu Państwa pozostającymi w zarządzie Lasów Państwowych	ul. Słowiańska 2 11-500 Giżycko	tel.: 87 429 98 65 fax: 87 429 98 63 e-mail: gizycko.biuro@bialystok.lasy.gov.pl
Wojewódzki Sztab Wojskowy w Olsztynie	zadania z zakresu obronności kraju	ul. Jagiellońska 53 10-283 Olsztyn	tel.: 89 542 18 65 fax: 89 542 18 63 e-mail: wszwolsztyn@wp.mil.pl
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie	organ nadzorujący obszar Natura 2000	ul. Dworcowa 60 10-437 Olsztyn	tel.: 89 537 21 00 fax: 89 527 04 23 e-mail: sekretariat.olsztyn@rdos.gov.pl

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska Olsztynie	kontrola przestrzegania przepisów o ochronie środowiska i racjonalnym użytkowaniu zasobów przyrody; organizowanie i koordynowanie państwowego monitoringu środowiska, prowadzenie badań jakości środowiska, obserwacji i oceny jego stanu oraz zachodzących w nim zmian; udział w postępowaniach dotyczących lokalizacji inwestycji	ul. 1-go Maja 13b 10-117 Olsztyn	tel.: 89 522 08 00 tel./fax: 89 527 32 84 e-mail: sekretariat@wios.olsztyn.pl
Zakład Rybactwa Jeziorowego Instytutu Rybactwa Śródlądowego im. Stanisława Sakowicza w Olsztynie	działalność badawcza w zakresie doskonalenia i upowszechniania metod produkcji rybackiej w warunkach komercyjnego i wędkarskiego użytkowania jezior, wykorzystania gospodarki rybackiej jako narzędzia czynnej ochrony ekosystemów wodnych, zachowania bioróżnorodności jezior i ochrony cennych gatunków ryb i raków	ul. Rajska 2 11-500 Giżycko	tel.: 87 428 38 81, 87 428 38 812 fax: 87 428 38 81 e-mail: zrj@infish.com.pl
Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Olsztynie	prowadzenie doradztwa rolniczego obejmującego działania w zakresie rolnictwa, rozwoju wsi, rynków rolnych oraz wiejskiego gospodarstwa domowego, upowszechnianie programów rolnośrodowiskowych	ul. Jagiellońska 91 10-356 Olsztyn	tel./fax: 89 535 76 84, 89 526 44 39, 89 526 82 29 e-mail: sekretariat@w-modr.pl
Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Giżycku	prowadzenie doradztwa rolniczego, upowszechnianie programów rolnośrodowiskowych	ul. Przemysłowa 2 11-500 Giżycko	tel./fax: 87 428 51 99 e-mail: pzdr.gizycko@w-modr.pl
Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Mrągowie	prowadzenie doradztwa rolniczego, upowszechnianie programów rolnośrodowiskowych	ul. Kormoranów 1 11-700 Mrągowo	tel./fax: 89 741 24 51 e-mail: pzdr.mragowo@w-modr.pl
Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Pisz	prowadzenie doradztwa rolniczego, upowszechnianie programów rolnośrodowiskowych	ul. Wojska Polskiego 33 12-200 Pisz	tel.: 87 423 20 33 e-mail: pzdr.pisz@w-modr.pl
Warmińsko-Mazurska Izba Rolnicza	działalność na rzecz rozwiązywania problemów rolnictwa, reprezentowanie interesów rolników, działania m.in. na rzecz ekologii i ochrony dziedzictwa przyrodniczego, w szczególności kształtowania świadomości ekologicznej producentów rolnych	ul. Lubelska 43A 10-410 Olsztyn	tel./fax 89 534 05 67, 527 71 89 e-mail: wmirol@wmirol.org.pl

Warmińsko-Mazurska Izba Rolnicza – OT w Giżycku	działalność na rzecz rozwiązywania problemów rolnictwa, reprezentowanie interesów rolników, działania m.in. na rzecz ekologii i ochrony dziedzictwa przyrodniczego, w szczególności kształtowania świadomości ekologicznej producentów rolnych	ul. Przemysłowa 2 11-500 Giżycko	tel./fax 087428-14-94 e-mail: gizycko@wmirol.org.pl
Warmińsko-Mazurska Izba Rolnicza – OT w Szczytnie	działalność na rzecz rozwiązywania problemów rolnictwa, reprezentowanie interesów rolników, działania m.in. na rzecz ekologii i ochrony dziedzictwa przyrodniczego, w szczególności kształtowania świadomości ekologicznej producentów rolnych	ul. Lipperta 10 12-100 Szczytno	tel./fax 089 624-01-49 e-mail: szczytno@wmirol.org.pl
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Oddział w Olsztynie	nadzór nad realizacją programów rolnośrodowiskowych i przestrzeganiem zasad wzajemnej zgodności	ul. Św. Wojciecha 2, 10-038 Olsztyn	tel.: 89 521 09 20 tel.: 89 521 09 22 fax: 89 521 09 20 e-mail: warminsko_mazurski@arimr.gov.pl
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Mazurski Oddział Regionalny – Biuro Powiatowe w Giżycku	nadzór nad realizacją programów rolnośrodowiskowych i przestrzeganiem zasad wzajemnej zgodności	Plac Grunwaldzki 9 11-500 Giżycko	tel./fax: 87 428 89 82 e-mail: bp253@arimr.gov.pl
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Mazurski Oddział Regionalny – Biuro Powiatowe w Mrągowie	nadzór nad realizacją programów rolnośrodowiskowych i przestrzeganiem zasad wzajemnej zgodności	ul. Lubelska 5 11-700 Mrągowo	tel.: 89 741 47 09 tel./fax: 89 741 47 08
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Mazurski Oddział Regionalny – Biuro Powiatowe w Pisz	nadzór nad realizacją programów rolnośrodowiskowych i przestrzeganiem zasad wzajemnej zgodności	ul. 1-go Maja 4c 12-200 Pisz	tel.: 87 425 18 80
Agencja Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w Olsztynie	zarządzanie gruntami rolnymi we władaniu Skarbu Państwa	ul. Głowackiego 6 10-448 Olsztyn	tel.: 89 524 88 01 fax. 89 524 88 02 e-mail: olsztyn@anr.gov.pl

Agencja Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w Olsztynie Filia w Suwałkach	zarządzanie gruntami rolnymi we władaniu Skarbu Państwa	ul. Sportowa 22 16-400 Suwałki	tel.: 87 566 35 91, 87 565 18 47, 87 565 11 26 Fax: 87 566 58 61 e-mail: suwalki@anr.gov.pl
Zarząd Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Olsztynie	zarządzanie w imieniu marszałka województwa infrastrukturą gospodarki wodnej	ul. Partyzantów 24 10-526 Olsztyn	tel.: 89 521-71-00, fax. 89 521-71-01, e-mail: sekretariat@zmiuw.pl
Zarząd Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Olsztynie – Rejonowy Oddział w Giżycku	zarządzanie w imieniu marszałka województwa infrastrukturą gospodarki wodnej	ul. Łuczańska 1 11-500 Giżycko	tel.: 87 428 42 89 e-mail: gizycko@zmiuw.pl
Zarząd Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Olsztynie – Rejonowy Oddział w Mrągowie	zarządzanie w imieniu marszałka województwa infrastrukturą gospodarki wodnej	ul. Widok 7 11-700 Mrągowo	tel.: 89 741 36 12 Fax: 89 741 81 03 e-mail: mragowo@zmiuw.pl
Zarząd Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Olsztynie – Rejonowy Oddział w Pisz	zarządzanie w imieniu marszałka województwa infrastrukturą gospodarki wodnej	ul. Warszawska 21 12-200 Pisz	tel.: (87) 423-31-92 e-mail: pisz@zmiuw.pl
Strażnicy Nietlickich Bagien – Mazurska Straż Ochrony Przyrody	organizacja pozarządowa - ochrona dziedzictwa przyrodniczego i krajobrazowego rezerwatu „Nietlickie Bagno”; tworzenie warunków dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich okolic rezerwatu „Nietlickie Bagno”	Zastrużne 12 12-250 Zastrużne	tel./fax: 87 425 32 32
Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków	organizacja pozarządowa – ochrona ptaków ze szczególnym uwzględnieniem ochrony ich siedlisk; Poznawanie stanu i obserwowanie zmian awifauny; Szerzenie wiedzy na temat ptaków, zagrożeń ich bytowania i możliwości ochrony	ul. Ciepła 17 15-471 Białystok	tel./fax.: 85 664 22 55 e-mail: sekretariat@ptop.org.pl
Komitet Ochrony Orłów	organizacja pozarządowa - ochrona ptaków drapieżnych	ul. Niepodległości 53/55 10-044 Olsztyn	tel.: 89 535 32 54 fax: 89 535 32 54 kontakt@koo.org.pl

Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków	organizacja pozarządowa - ochrona dzikich ptaków i ich siedlisk, działania zmierzające do zachowania i promowania dziedzictwa przyrodniczego	ul. Odrowąża 24 05-270 Marki k. Warszawy	tel.: 22 761 82 05; 22 188 50 81 fax: 22 761 90 51 e-mail: biuro@otop.org.pl
Klub Przyrodników	organizacja pozarządowa - ochrona przyrody	ul. 1 Maja 22 66-200 Świebodzin	tel./fax: 68 382 82 36 e-mail: kp@kp.org.pl
Koło Łowieckie Rogacz w Giżycku	organizacja pozarządowa – koło łowieckie	ul. Suwalska 5a lok. 2 Gajewo 11-500 Giżycko	
Koło Łowieckie Dąbrowa w Pisz	organizacja pozarządowa – koło łowieckie	Plac I. Daszyńskiego 2/20 12-200 Pisz	tel.: 606 394 670 e-mail: jdzit@op.pl
Stowarzyszenie Kochamy Mazury	organizacja pozarządowa - ochrona walorów krajobrazowych, przyrodniczych i kulturowych Mazur	Al. Wojska Polskiego 8 Skr. poczt. nr 6 11-500 Giżycko	tel.: 534 711 670 e-mail: kontakt@kochamymazury.pl
Natural Forest Foundation	organizacja pozarządowa – propagowanie ochrony przyrody	ul. Królowej Jadwigi 13 lok. 21 11-500 Giżycko	tel.: 798 335 271 e-mail: fundacja.las.naturalny@gmail.com
Fundacja Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich	organizacja pozarządowa - inicjowanie i wspomaganie działań na rzecz ochrony regionu Wielkich Jezior Mazurskich	ul. Nowowiejska 4a 11-500 Giżycko	tel.: 87 428 04 13; 87 428 04 90 fax: 87 428 04 91 e-mail: fundacja@jeziora.com.pl

1.8. Zespół Lokalnej Współpracy

Imię i nazwisko	Funkcja	Nazwa instytucji /grupy interesu, którą reprezentuje	Kontakt
Iwona Mirowska- Ibrón	Planista Regionalny	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie	iwona.mirowska-ibron.olsztyn@rdos.gov.pl 89 537 21 09
Maria Mellin	Zastępca Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Regionalny Konserwator Przyrody	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie	sekretariat.olsztyn@rdos.gov.pl , 89 537 21 00
Piotr Kwiatkowski	Koordynator PZO	Usługi Ochrony Środowiska „KORONGO” – Wykonawca Planu	pkwiatkowski@post.pl 605 242 908

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Marian Szymkiewicz	Ekspert ornitolog	Wykonawca Planu	marian.szymkiewicz@wp.pl 502 212 257
Agnieszka Karczmarsz-Ignatowicz	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie	agnieszka.ignatowicz.olsztyn@rdo.s.gov.pl
Mariola Kwiatkowska	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	Usługi Ochrony Środowiska „KORONGO” – Wykonawca Planu	pkwiatkowski@post.pl 604 247 332
Bronisław Kołodko	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	Urząd Gminy Miłki	87 421 10 80
Adam Kwiatkowski	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	RDLP Białystok	adam.kwiatkowski@bialystok.lasy.gov.pl
Kamil Gurowski	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	RDLP Białystok	kamil.gurowski@bialystok.lasy.gov.pl
Daniel Palmi	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	Nadleśnictwo Giżycko	502 228 041
Anna Leszczyńska	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	PZDR Giżycko	505 563 400
Ryszard Bagiński	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	Członek Izby rolniczej w Mrągowie	505 412 328
Michał Kawiecki	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	Warmińsko-Mazurska Izba Rolnicza OT w Szczytnie	502 401 957
Katarzyna Markunas	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	ZMiUW Olsztyn	k.markunas@zmiuw.pl 89 521 71 15
Aleksandra Rogowska	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	ZMiUW Olsztyn	a.rogowska@zmiuw.pl 89 521 71 17
Bożena Rybicka	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	ZMiUW Olsztyn RO Pisz	pisz@zmiuw.pl 87 423 31 92
Kazimierz Kowalczyk	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	ZMiUW Olsztyn RO Pisz	pisz@zmiuw.pl 87 423 31 92
Adam Myka	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	RM Orzysz	adammyka@o2.pl 609 474 911
Danuta Kowalewska	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	UM Orzysz	danuta.kowalewska@um.orzysz.pl 87 424 10 58
Joanna Koronkiewicz	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	UM Orzysz	joanna.koronkiewicz@um.orzysz.pl 87 424 10 68
Bogumiła Krawczyk	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	Rolnik, Gosp. Rol. Górkło	603 057 992
Witold Konefał	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	Gospodarstwo Ekologiczne	witkonefal@gmail.com

			888 020 181
Iwona Konefał	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	Strażnicy Nietlickich Bagien	87 425 32 32
Zbigniew Konefał	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	Strażnicy Nietlickich Bagien	nietlice@gmail.com
Krzysztof Bogdański	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	ZMiUW Olsztyn RO Giżycko	87 428 42 89 gizycko@zmiuw.pl
Ryszard Burblis	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	ZMiUW Olsztyn RO Giżycko	87 428 42 89 gizycko@zmiuw.pl
Piotr Kruniewicz	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	BP ARiMR w Giżycku	Piotr.Kruniewicz@arimr.gov.pl
Zbigniew Nadrowski	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	RO Giżycko ZMiUW Olsztyn	gizycko@zmiuw.pl 87 428 42 89
Albert Zabielski	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	RDOŚ Olsztyn WST II Ełk	albert.zabielski.olsztyn@rdos.gov.pl
Katarzyna Patermann	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	Urząd Miasta i Gminy w Mikołajkach	budownictwo@mikolajki.pl 87 421 90 56
Barbara Kuźmicka-Rogala	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	Urząd Miasta i Gminy w Mikołajkach	barbara.rogala@mikolajki.pl 87 421 90 71
Grażyna Czalej-Gawrycka	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	Nadleśnictwo Giżycko	grazyna.czalej@bialystok.lasy.gov.pl
Krzysztof Sawicki	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	Nadleśnictwo Giżycko	krzysztof.sawicki@bialystok.lasy.gov.pl
Tomasz Jasiński	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	Nadleśnictwo Giżycko	tomasz.jasinski@bialystok.lasy.gov.pl
Ryszard Łukasiewicz	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	KŁ Dąbrowa	
Jan Dzitkowski	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	KŁ Dąbrowa	606 394 670 jdzit@op.pl
Roman Karpiński	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	ZMiUW Mrągowo	mragowo@zmiuw.pl
Krzysztof Krupowicz	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	ZMiUW Mrągowo	mragowo@zmiuw.pl
Kazimierz Załęski	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	Nadleśnictwo Giżycko	502 504 516
Piotr Duszyn	Członek Zespołu Lokalnej Współpracy	Sołtys Miłki	piotrduzyn@wp.pl

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

2. Etap II Opracowanie projektu Planu

Moduł A

2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W GOLESTYNIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
Materiały publikowane	Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasia. Warszawa 2009	Opis metodyki monitoringu oraz informacje o ekologii i krajowym rozmieszczeniu gatunków z Zał. I Dyrektywy Ptasiej	Duża	Papier - publikacja GIOŚ
	Gromadzki M. (red.) 2004. Ptaki. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 7 (część I), s. 314. T. 8 (część II), s. 447.	Informacje o ekologii, krajowym rozmieszczeniu, zagrożeniach i metodach ochrony gatunków z Zał. I Dyrektywy Ptasiej	Duża	Papier - publikacja GDOŚ
	Hołdyński C., Krupa M. (red.) Obszary Natura 2000 w województwie warmińsko-mazurskim, Olsztyn 2009	Opisy obszarów Natura 2000 w woj. olsztyńskim	Duża	Papier - publikacja RDOŚ Olsztyn
	M. Szymkiewicz, Piłat G., Mellin M Powierzchnia Nietlickie Bagna. 1998. W: Ptaki łąk i mokradeł Polski (stan populacji, zagrożenia i perspektywy ochrony) – praca zbiorowa pod redakcją J. Krogulca	Dane ilościowe dotyczące awifauny b. użytku ekologicznego Nietlickie Bagno. Pierwsze publikowane materiały na temat awifauny Nietlickich Bagien. Dane do analizy trendów.	Kluczowa	Papier – publikacja Fundacji IUCN Poland
	Łachacz A., Pisarek W. 2002. Rzadsze gatunki roślin naczyniowych i mchów Nietlickiego Bagna na Pojezierzu Mazurskim. Acta Botanica Warmiae et Masuriae z. 2, Olsztyn	Pierwsze publikowane dane na temat walorów florystycznych Nietlickiego Bagna.	Duża	Papier – publikacja UWM Olsztyn (Katedra Botaniki i Ochrony Przyrody)
	Sidło O.P., Błaszowska B., & Chylarecki P. (red.) 2004. Ostoje ptaków o randze europejskiej w Polsce. OTOP Warszawa.	Dane o wielkości populacji ptaków w OSOP w latach 1995 – 2003. Dane do analizy trendów	Bardzo duża	Papier – publikacja OTOP
	Wilk T., Jujka M., Krogulec J., Chylarecki P. (red.) 2010. Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym w Polsce. OTOP Marki	Dane o wielkości populacji ptaków w OSOP w latach 2005 – 2009. Dane do analizy trendów.	Bardzo duża	Papier – publikacja OTOP
	Sikora A. Chylarecki P. Meissner W. Neubauer G. Monitoring ptaków wodno-błotnych w okresie wędrówek. Poradnik metodyczny, Warszawa 2011	Informacje o wędrówkach i opisy metodyki monitoringu ptaków wodno-błotnych w okresie wędrówek.	Bardzo duża	PDF – publikacja GDOŚ
	Sikora A. Chylarecki P., Kuczyński L., Neubauer G., Chodkiewicz T., Woźniak B. Monitoring ptaków w tym monitoring obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Faza III, lata 2010-2012, Etap VII, Zadanie 14. Opracowanie końcowej wersji raportu dla KE z wdrażania Dyrektywy Ptasiej w zakresie monitoringu. Marki 2012.	Wyniki krajowego monitoringu ptaków lęgowych.	Kluczowa (podstawa do określenia przedmiotów ochrony)	PDF – publikacja OTOP
	Sikora A., Rodhe Z., Gromadzki M., Neubauer G., Chylarecki P. Atlas rozmieszczenia ptaków lęgowych Polski 1985 – 2004. Poznań 2007	Dane historyczne o liczebności i rozmieszczeniu lęgowych gatunków ptaków w Polsce	Bardzo duża (m.in. podstawa do	Papier – publikacja Wydawnictwa Naukowego Bogucki

			określenia przedmiotów ochrony w 2004 r.)	
	Matuszkiewicz W. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. Warszawa 2013	Charakterystyka zbiorowisk roślinnych Polski, w tym ich wymagań siedliskowych	Istotna	Papier, publikacja PWN
	Mirowska-Ibron I. Program ochrony żurawia Grus grus w Polsce. Strategia zarządzania krajową populacją. Warszawa 2011 (projekt)	Informacje o żurawiu w Polsce. Propozycje dotyczące zarządzaniem populacjami żurawia z uwzględnieniem strat powodowanych w rolnictwie, m.in. na przykładzie Bagien Nietlickich	Bardzo duża	PDF, SGGW Warszawa
	Karczewski M., Banaszuk P., Kupryjanowicz M., Mueller-Bieniek A. Uwarunkowania środowiskowe mikroregionu osadniczego z okresu wpływów rzymskich nad północnym brzegiem dawnego jeziora Wąż w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich; Środowisko – Człowiek – Cywilizacja, tom 2 Seria wydawnicza Stowarzyszenia Archeologii Środowiskowej. Środowiskowe uwarunkowania lokalizacji osadnictwa L. Domańska, P. Kittel, J. Forysiak (red.) Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2009	Mapa prehistorycznego zasięgu i batymetrii jeziora Wąż	Znaczna	PDF, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2009
Materiały nie-publikowane	Bogdański Krzysztof. Informacje dotyczące hydrologii Bagien Nietlickich (niepubl.)	Informacje o układzie hydrograficzno-hydrologicznym obszaru oraz o możliwościach zarządzania jego gospodarką wodną.	Kluczowa	Bogdański K., informacje ustne, materiały niepublikowane
	Szymkiewicz Marian. Informacje dotyczące flory, awifauny i problemów ochrony Bagien Nietlickich	Informacje o walorach przyrodniczych bagna Nieglice, w tym dynamice, zagrożeniach i stanie ochrony gatunków ptaków od połowy lat 80-tych	Kluczowa	Szymkiewicz M., informacje ustne, materiały niepublikowane
	Konefał Zbigniew. Informacje dotyczące rezerwatu Nietlickie Bagno i okolice	Informacje o sposobach, organizacji i problemach użytkowania gruntów rolnych w Ostoi, działalności Spółki Wodnej Orzysz i stowarzyszenia Strażnicy Mazurskich Bagien, propozycje uregulowania stosunków wodnych	Bardzo duża	Informacje ustne
	Łukasiewicz R., Dzitkowski J. (KL Dąbrowa)	Informacje o stwierdzeniach cietrzewi w 2013 r.	Bardzo duża	Informacja ustna
	Kowalczyk Sławomir	Informacje o zlotowiskach żurawi na Łąkach Staświńskich i przemieszczaniu się znacznej części populacji migrującej między bagnem Nietlice a szuwarami na Łąkach Staświńskich	Istotna	Informacja ustna
	Szymkiewicz M. (2005). Plan ochrony projektowanego	Dane ilościowe, zagrożenia i propozycje działań	Bardzo duża	Papier - PTOP, M.

	rezerwatu Przyrody „Nietlickie bagno” – operat faunistyczny. Północnopodlaskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Białystok	ochronnych dla gatunków zasiedlających obszar projektowanego rezerwatu „Nietlickie Bagno”		Szymkiewicz
	Plan ochrony rezerwatu Nietlickie Bagno. IMiUZ Falenty, 2005 (projekt)	Szczegółowa dokumentacja glebowa, florystyczna, faunistyczna i hydrologiczna rezerwatu Nietlickie Bagno, propozycje działań ochronnych	Kluczowa	Papier, RDOŚ Olsztyn
	Plan ochrony Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków NATUIRA 2000 Bagna Nietlickie PLB 280001, Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, 2009 (projekt)	Wyniki inwentaryzacji ornitologicznej, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony, propozycje działań ochronnych.	Kluczowa	Papier, RDOŚ Olsztyn
	Plan zadań ochronnych dla Obszaru o Znaczeniu dla Wspólnoty Mazurskie Bagna PLH280054, 2014 (projekt)	Stan ochrony, zagrożenia i działania ochronne dotyczące siedlisk i gatunków chronionych w ostoi Mazurskie Bagna, częściowo pokrywającej się z OSOP Bagna Nietlickie	Kluczowa	PDF, RDOŚ Olsztyn
	Wykaz gruntów we władaniu Agencji Nieruchomości Rolnych, 2014	Rozmieszczenie gruntów będących we władaniu ANR	Znaczna	Plik xls, ANR
	System Informatyczny Lasów Państwowych – pliki udostępnione przez Nadleśnictwo Giżycko	Informacje o lasach państwowych w granicach Ostoi	Znaczna	Pliki shp
	Ortofotomapy udostępnione przez RDOŚ Olsztyn	Stosunkowo aktualne informacje o pokryciu i użytkowaniu terenu	Bardzo duża	Pliki geotiff, RDOŚ Olsztyn
	Mapa 1: 10 000 udostępniona przez RDOŚ Olsztyn	Informacje o rzeźbie terenu, hydrografii i historycznym zasięgu użytków zielonych	Bardzo duża	Pliki rastowe, RDOŚ Olsztyn
	Mapa ewidencyjna w postaci wektorowej, udostępniona przez RDOŚ Olsztyn	Podział ewidencyjny gruntów w Ostoi	Bardzo duża	Pliki wektorowe, RDOŚ Olsztyn

2.2. Ogólna charakterystyka obszaru

Zgodnie z podziałem fizyczno – geograficznym OSOP „Bagna Nietlickie” położony jest w mezoregionie Kraina Wielkich Jezior Mazurskich, w makroregionie Pojezierze Mazurskie, w podprovincji Pojezierzy Wschodniobałtyckich. Według regionalizacji geobotanicznej J.M. Matuszkiewicza ostoja leży w Okręgu Mrągowsko – Giżyckim Podkrainy Mazurskiej. Pod względem administracyjnym ostoja położona jest na terenie trzech gmin leżących w trzech powiatach. Są to gminy: Miłki (pow. Giżycki), Orzysz (pow. piski) i Mikołajki (pow. mrągowski).

Powierzchnia ostoi liczy 4103,08 ha, w tym 2434,50 ha przypada na gminę Miłki, 1555,22 ha na gminę Orzysz i tylko 113,36 ha leży w granicach gminy Mikołajki.

Tak jak cały makroregion Pojezierze Mazurskie, także omawiany obszar został uformowany w wyniku ostatniego zlodowacenia zwanego bałtyckim. Charakteryzuje się on dużym urozmaicheniem, co jest spowodowane dużym zróżnicowaniem skał macierzystych wytworzonych z materiałów zwałowych, takich jak glina, piaski, żwiry i głazowiska, i wodnolodowcowych (piaski, żwiry, pyły), a także utworów zastoiskowych (iły). Wśród utworów powierzchniowych występują skały osadowe okruczowe luźne o genezie fluwioglacjalnej i glacialnej oraz skały osadowe organiczne i biogeniczne. Wśród pierwotnych siedlisk glebotwórczych obiektu występowały; gytowiska,

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

torfowiska i siedliska niehydrogeniczne.

Nietlickie Bagno zajmuje rozległe zagłębienie powstałe po wytopieniu się brył martwego lodu, które następnie uległo wypłyceniu na skutek akumulacji osadów jeziornych i torfów. Na obszarze tym występują gleby bagienne, pobagienne oraz gleby niehydrogeniczne. Pod względem bonitacji rolnej dominują tu gleby klasy IV, V i VI.

Ostoja swymi granicami obejmuje, między innymi, jedno z największych terenów bagiennych regionu, jakie rozciągały się pomiędzy jeziorami Jagodne i Buwelno, a który to obszar nazywano Nietlickimi Bagnami. W jego centralnej części znajdowało się rozległe i dość płytkie jezioro Wąż. Pierwsze prace melioracyjne przeprowadzono tu w latach 1865 – 69 obniżając poziom wód jeziora Wąż o 2 m, dzięki temu uzyskano znaczny obszar użytków rolnych (ok. 3300 ha). Kolejne prace osuszające prowadzono zarówno przed, jak i po 1945 r. Część zachodnia Nietlickiego Bagna została pokryta gęstą siecią rowów zbierających wodę do rowu zbiorczego, który z kolei odprowadzał ją do j. Wąż, skąd woda odpływała do j. Buwelno. Tereny uzyskane po osuszeniu zagospodarowano i wykorzystywano jako łąki i pastwiska. Pomimo prowadzonych prac melioracyjnych duża część Nietlickiego Bagna, obejmująca j. Wąż oraz jego sąsiedztwo, nie została do końca zniszczona i przetrwała jako jedno z największych i najlepiej zachowanych torfowisk niskich Pojezierza Mazurskiego. Najlepiej zachowana i najbogatsza przyrodniczo część, początkowo chroniono jako użytek ekologiczny, później poszerzona o przylegające lasy bagienne, a także łąki i pastwiska otaczające właściwe torfowisko niskie, została objęta ochroną jako rezerwat przyrody „Nietlickie Bagna” o powierzchni 1142,3 ha. Obecnie w wyniku działalności bobrów, które zaczęły zasiedlać ten teren w poł. lat 90. XX w. oraz prac renaturalizacyjnych, które przeprowadzono w 2002 r., teren ten jest ponownie silnie uwodniony i praktycznie niedostępny. Rezerwat zajmuje centralną część ostoi Natura 2000. Oprócz terenów Nietlickiego Bagna w granicach ostoi znalazły się także otaczające rezerwat tereny rolnicze z przewagą łąk i pastwisk na wschodzie i zachodzie oraz gruntów ornych na północy i południu. Większe tereny leśne w granicach ostoi zachowały się w północnej części (k. Paprotek) oraz w zachodniej części rezerwatu.

Znaczną część ostoi stanowią grunty należące do skarbu państwa, w tym przeważająca część rezerwatu, ponadto kompleksy leśne, którymi zarządza Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, a bezpośrednio w terenie gospodaruje tu Nadleśnictwo Giżycko. Pozostałe grunty są własnością prywatną, należą do indywidualnych gospodarstw rolnych oraz do spółki „Agro – Sokołów 2” oraz samorządową należącą do gmin. Dominuje tu działalność rolnicza, a tereny rolne zajmują ok. 53% powierzchni ostoi. Drugim co wielkości rodzajem działalności gospodarczej jest leśnictwo. Grunty leśne i tereny zakrzewione zajmują ok. 30% powierzchni. Grunty orne wokół wielu miejscowości mają postać małopowierzchniowych działek (np. w okolicach Paprotek, Marcinowej Woli, Zastrużnego). Uprawiane są tu zboża, coraz częściej kukurydza, ale też ziemniaki, koniczyna, buraki. Na gruntach wielkopowierzchniowych dominują uprawy zbóż, kukurydzy oraz rzepaku.

2.3. Struktura własności i użytkowania gruntów

(opracowano na podstawie wyników inwentaryzacji roślinności rzeczywistej, zawartych w pilotażowym Planie ochrony OSOP Bagna Nietlickie, wykonanym przez PTOP w 2009 r.)

Typy użytków gruntowych	Typ własności	Powierzchnia użytków w ha	% udział powierzchni w obszarze
<i>Lasy, zalesienia</i>	Skarb Państwa – Lasy Państwowe	790,03	19,25
	Skarb Państwa - ANR	13,57	0,33
	Pozostałe, głównie własność prywatna	174,30	4,25
<i>Grunty orne</i>	Skarb Państwa – Lasy Państwowe	14,60	0,36
	Skarb Państwa - ANR	232,21	5,66
	Pozostałe, głównie własność prywatna	683,39	16,65
<i>Łąki, murawy</i>	Skarb Państwa – Lasy Państwowe	181,41	4,42
	Skarb Państwa - ANR	52,69	1,28

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

	Pozostałe, głównie własność prywatna	1031,18	25,13
<i>Zarośla, zadrzewienia,</i>	Skarb Państwa – Lasy Państwowe	86,57	2,11
	Skarb Państwa - ANR	9,3	0,23
	Pozostałe, głównie własność prywatna	152,63	3,72
<i>Szuwary, torfowiska, mechowiska</i>	Skarb Państwa – Lasy Państwowe	346,04	8,43
	Skarb Państwa - ANR	17,32	0,42
	Pozostałe, głównie własność prywatna	105,84	2,58
<i>Zbiorowiska nitrofilne, ziółorośla</i>	Skarb Państwa – Lasy Państwowe	77,50	1,89
	Skarb Państwa - ANR	8,35	0,20
	Pozostałe, głównie własność prywatna	22,75	0,55
<i>Wody</i>	Skarb Państwa – Lasy Państwowe	11,05	0,27
	Skarb Państwa - RZGW	43,11	1,05
	Pozostałe, głównie własność prywatna	15,44	0,38
<i>Inne</i>	Skarb Państwa – Lasy Państwowe	0,03	0,001
	Skarb Państwa - ANR	0,11	0,003
	Pozostałe, głównie własność prywatna	33,66	0,82

Powyższe dane w postaci graficznej zawarto w Załączniku nr 5 (pliki pdf i shp) i Załączniku nr 6 (pliki pdf i shp) do Dokumentacji.

2.4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka

Typy użytków	Typ własności	Powierzchnia objęta dopłatami UE w ha	Rodzaj dopłaty, działania/priorytetu/programu,
<i>Lasy</i>	<i>Lasy Państwowe</i>	<i>wg jednostek wdrażających</i>	<i>wg jednostek wdrażających</i>
	<i>Lasy komunalne</i>		
	<i>Lasy prywatne</i>		
<i>Sady</i>			
<i>Trwale użytki zielone</i>			
<i>Wody</i>			

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

<i>Tereny zadrzewione lub zakrzewione</i>			
<i>Inne</i>			

Tabele pozostawiono bez wypełnienia, ponieważ Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa decyzją nr 06/2014 z dnia 2014.03.04 odmówiła udostępnienia danych o programie rolnośrodowiskowym na terenie ostoi Bagna Nietlickie (pismo nr DPiS-052-43/WWZiP-JS/14)

2.5. Istniejące i projektowane plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego

Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/programu/wdrażanie projektu	Ustalenia planu/programu/projektu mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dot. działań minimalizujących lub kompensujących
Uchwała Nr III/9/10 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 29 grudnia 2010 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Orzysz	Gmina Orzysz	Brak zapisów ograniczających możliwość realizacji farm wiatrowych na terenie gminy. Brak jednoznacznych zapisów chroniących przez rozwojem rozproszonej zabudowy w Ostoi	A120 Zielonka A127 Żuraw A197 Rybitwa czarna	Studium przewiduje zagospodarowanie terenu Ostoi „wg przepisów odrębnych” i zachowanie użytków zielonych w Ostoi.
Uchwała Nr XXXI/527/05 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie: Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego obrębu Cierzpięty, gmina Orzysz; Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego nr 55 z 2005 r., poz. 773	Gmina Orzysz	Nie dotyczy – plan zakłada utrzymanie zabudowy wsi Cierzpięty w istniejących granicach i dobrze chroni tereny Ostoi.		
Uchwała Nr LI/267/2010r. Rady Gminy w Miłkach z dnia 10.11.2010r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miłki	Gmina Miłki	Studium zakłada realizację na terenie gminy elektrowni wiatrowych o mocy do 100 kW i wysokości do 30 m. Brak zapisów o ochronie trwałych użytków zielonych i gruntów	A120 Zielonka A127 Żuraw A197 Rybitwa czarna A409 Cietrzew	

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

		organicznych oraz zapisów regulujących rozwój zabudowy kolonijnej		
Uchwała Nr I/2/99 Rady Miejskiej w Mikołajkach z dnia 26 lutego 1999 r. w sprawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mikołajki z późn. zmianami	Gmina Mikołajki	Brak zapisów o zakazie realizacji elektrowni wiatrowych. Brak zapisów o ochronie trwałych użytków zielonych i gruntów organicznych.	A120 Zielonka A127 Żuraw A197 Rybitwa czarna A409 Cietrzew	Studium przewiduje możliwość realizacji zabudowy kolonijnej związanej z gospodarstwami o powierzchni ponad 20 ha.
Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Giżycko na lata 2007-2016. Wyk. BULiGL	Nadleśnictwo Giżycko	Nie dotyczy – brak poważniejszych zagrożeń w świetle ekologii i obecnego zachowania przedmiotów ochrony		
Koncepcja rewitalizacji i rozbudowy drogi wodnej między Wielkimi Jeziorami Mazurskimi a Kanałem Augustowskim na obszarze województw podlaskiego i warmińsko-mazurskiego	Powiat Elcki w porozumieniu z samorządami województw warmińsko-mazurskiego i podlaskiego	Koncepcja przewiduje budowę międzyregionalnego szlaku wodnego, w którego skład ma wchodzić projektowany kanał żeglowny o min. szerokości 15 m, biegnący wschodnim skrajem Ostoi, po torfowisku, brzegiem dawnej misy jeziornej. Realizacja inwestycji niemal na pewno doprowadzi do znacznych zmian stosunków wodnych na torfowisku i z pewnością wielokrotnie zwiększy obecność ludzi w sąsiedztwie zlotowiska żurawi i stanowisk zielonki.	A120 Zielonka A127 Żuraw A197 Rybitwa czarna A409 Cietrzew	
Uchwała Nr XII/130/07 Rady Gminy Giżycko z dnia 21 grudnia 2007 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Giżycko	Gmina Giżycko	Brak wyraźnych zapisów uniemożliwiających budowę elektrowni wiatrowych w promieniu 10 km od Ostoi, w tym zwłaszcza elektrowni o wysokości do 30 m.	A127 Żuraw	
Uchwały Nr XLI/360/10 Rady Miejskiej w Rynie z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Ryn	Gmina Ryn	Brak wyraźnych zapisów uniemożliwiających budowę elektrowni wiatrowych w promieniu 10 km od Ostoi, w tym zwłaszcza elektrowni o wysokości do 30 m.	A127 Żuraw	
Uchwała Nr XXX/179/2009 Rady Gminy Wydminy z dnia 25 listopada 2009r. w sprawie	Gmina Wydminy	Brak wyraźnych zapisów uniemożliwiających budowę elektrowni wiatrowych w promieniu 10 km od	A127 Żuraw	

uchwalenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wydminy” – w obrębach geodezyjnych: Okragłe, Talki, Siedliska		Ostoi, w tym zwłaszcza elektrowni o wysokości do 30 m.		
Uchwała nr XXI/183/2000 Rady Miejskiej w Pisz w sprawie zatwierdzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Pisz (z późn. zmianami) (tekst jednolity: uchwała nr XVIII/248/12 z dnia 12.03.2012 r.)	Gmina Pisz	Brak wyraźnych zapisów uniemożliwiających budowę elektrowni wiatrowych w promieniu 10 km od Ostoi, w tym zwłaszcza elektrowni o wysokości do 30 m.	A127 Żuraw	
Plan ochrony rezerwatu Bagno Nietlickie (projekt), sierpień 2005, Zakład Ochrony Przyrody Obszarów Wiejskich, Instytut Melioracji i Użytków Zielonych w Falentach na zlecenie Północnopodlaskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków (PTOP)	RDOŚ Olsztyn	Nie dotyczy – ustalenia projektu planu ochrony nie zagrażają przedmiotom ochrony		
Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru o znaczeniu dla Wspólnoty Mazurskie Bagna PLH280054	RDOŚ Olsztyn	Nie dotyczy – ustalenia projektu planu ochrony nie zagrażają przedmiotom ochrony		

2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane

Przedmiot ochrony	Ocena ogólna	Powierzchnia siedlisk lęgowych i żerowisk gatunku w OSOP	Liczba stanowisk	Rozmieszczenie w obszarze	Stopień rozpoznania	Zakres prac terenowych uzupełniających/ Uzasadnienie do wyłączenia z prac terenowych
Gatunki zwierząt						
A120 Zielonka <i>Porzana parva</i>	C	ok. 200 ha	12-15 gniazd w 2 skupiskach – na bagnie Nietlice (większe) i na j. Jędzelek (mniejsze)	Wg Zał. 5	M	Zgodnie z umową na wykonanie PZO, nie prowadzono terenowych prac weryfikacyjnych
A127 Żuraw <i>Grus grus</i>	B	ok. 3 600 ha	1 noclegowisko, 30-40 terytoriów lęgowych	„	G	„
A197 Rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i>	C	ok. 250 ha	20 -100 gniazd w 2 skupiskach – na bagnie Nietlice (kilka par) i na j. Jędzelek (znaczna większość)	„	M	„

A409 Cietrzew <i>Tetrao tetrix</i>	C	ok. 800 ha	1 – obszar łąk, nieużytków i zadrzewień okalających bagno Nietlice od zachodu, północy i południa	„	M	„
------------------------------------	---	------------	--	---	---	---

2.6.1. Typy siedlisk przyrodniczych

NIE DOTYCZY

2.6.2. Gatunki roślin i ich siedliska występujące na terenie obszaru

NIE DOTYCZY

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

2.6.3. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru

Gatunki będące przedmiotami ochrony

A120 Zielonka *Porzana parva*

Bardzo nieliczny ptak lęgowy niżu. Zielonka figuruje w „Polskiej czerwonej księdze zwierząt” (2001) w kategorii NT – gatunek niższego ryzyka, ale bliski zagrożenia. Ptak ten chroniony jest także w ramach Konwencji Berneńskiej i Bońskiej. Zielonka jest ptakiem wielkości szpaka, o długości ciała od 18 do 20 cm, rozpiętości skrzydeł od 34 do 39 cm i masie ciała 32 – 72g. Samiec jest nieco większy od samicy, różni się także barwą upierzenia.

Zielonka zasiedla różnego typu zbiorniki wodne otoczone szerokim pasem szuwarów złożonych z trzciny, pałki szerokolistnej, turzyc, sitowia i innych roślin wodno – bagiennych. Gatunek ten występuje nad wypłyconymi, zarastającymi zatokami jezior, na stawach rybnych, śródpolnych oczkach i bagienkach, rozlewiskach utworzonych przez bobry, starorzeczach, silnie uwodnionych torfowiskach niskich i przejściowych.

Z zimowisk zielonki powracają od poł. kwietnia do pocz. maja. Jest to gatunek terytorialny występujący najczęściej w rozproszeniu. W biotopach szczególnie korzystnych poszczególne terytoria mogą ze sobą sąsiadować, a przeciętna wielkość terytorium waha się od 300 do 650 m². Terytorialne samce najintensywniej odzywają się w pierwszej poł. maja. Ptaki te często wyprowadzają dwa lęgi, stąd zajęte gniazda można znaleźć od poł. maja do lipca. Doskonale ukryte gniazdo znajduje się w kępie starych trzin, turzyc lub pałki szerokolistnej. Pełen lęg zawiera zazwyczaj od 6 do 9 jaj wysiadywanych przez obojga partnerów przez okres 21 – 23 dni. Pisklęta do ok. 8 dnia karmione są w gnieździe. Zdolność lotu i samodzielność uzyskują w 45 – 50 dniu życia.

Lęgowiska opuszczają od końca lipca do października, wędrują nocą, prawdopodobnie samotnie, bądź w niewielkich grupach.

Podstawę pokarmu zielonki stanowią drobne bezkręgowce związane z wodą i terenami bagiennymi, przede wszystkim owady i ich larwy, pajęczaki, drobne ślimaki. Uzupełnienie diety stanowią nasiona roślin wodnych.

Podczas inwentaryzacji przeprowadzonej w 2008 r. w ostoi Nietlickie Bagna liczebność zielonki oszacowano na 14 p., co stanowi do 1,3 % populacji krajowej. Zasiedla głównie bujne szuwały i pogranicze otwartej wody. Większość rewirów zlokalizowana jest w obrębie torfowiska Nietlice, dwa rewiry wykryto w oczeretach j. Jędzelek. Populacja na omawianym terenie jest dość stabilna, w 2004 r. jej liczebność oceniono na 15 – 17 par, a w 1994 r. na 12 – 15 p.

Stan ochrony w sieci Natura 2000: brak danych.

Stan ochrony w Ostoi: FV. Zagęszczenie jest dość znaczne, zwłaszcza na bagnie Nietlice, choć dużo niższe od najwyższych podawanych w literaturze. Wielkość populacji jest stabilna i od kilkunastu lat kształtuje się na poziomie 12 – 15 par. Powierzchnia siedlisk (stałe zalanych płytką wodą szuwarów) jest dość znaczna w porównaniu z liczebnością. Pewne wątpliwości można mieć co do jakości siedlisk lęgowych, ponieważ na bagnie Nietlice znaczną część zbiorowisk szuwarowych stanowią turzycowiska, które dla tego gatunku są siedliskiem suboptymalnym. Mimo istniejących zagrożeń (drapieżnictwo), utrzymująca się od lat na tym samym poziomie liczebność zielonki oraz tendencja do wzrostu poziomu uwodnienia bagna Nietlice i do ekspansji trzciny, wskazują na dobre perspektywy ochrony gatunku.

Zagrożenia istniejące i potencjalne – Dla niektórych rewirów drapieżnictwo, potencjalnie także obniżenie poziomu wody.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

A127 Żuraw *Grus grus*

Nieliczny, lokalnie średnioliczny gatunek lęgowy. Żuraw objęty jest ochroną ścisłą jako gatunek wymagający ochrony czynnej (Rozp. Ministra Środowiska z dnia 12.10.2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt; Dz. U. nr 237 poz. 1419), chroniony jest także w ramach Konwencji Berneńskiej i Bońskiej.

Żuraw jest najwyższym ptakiem Polski i jednym z największych przedstawicieli naszej awifauny. Długość ciała osobnika dorosłego sięga 105 – 130 cm, zaś rozpiętość skrzydeł od 200 do 230 cm. Masa ciała waha się od 3 do 8 kg.

Żurawie zasiedlają różnego typu tereny podmokłe i bagienne. Większość żurawi gniazduje w lasach, ale od ok. 25 lat wzrasta liczba par zakładających gniazda na obszarach podmokłych położonych w krajobrazie rolniczym. Ptaki te gniazdują na różnego typu torfowiskach niskich, przejściowych i wysokich, w szerokich pasach oczeretów porastających brzegi spokojnych jezior i stawów, na śródpolnych oczkach i bagienkach. Chętnie zasiedlają rozlewiska utworzone przez bobry, a także silnie uwodnione olsy. Na terenach leśnych bardzo lubią bagienka i oczka położone niedaleko skraju lasu, który sąsiaduje z łąkami i pastwiskami wykorzystywanymi jako żerowiska, zwłaszcza w okresie odchovu piskląt. Koniecznym warunkiem gniazdowania jest obecność wody, która zazwyczaj otacza gniazdo oraz spokój w okresie wysiadywania. Głównym żerowiskiem w okresie przed rozpoczęciem lęgów i po uzyskaniu lotności przez młode są tereny rolnicze.

Wiosną pierwsze ptaki na Warmii i Mazurach, w zależności od ustępującej zimy, pojawiają się już w poł. lutego, jednakże większość przylatuje pod koniec pierwszej dekady marca. Żurawie tworzą stałe pary i jeśli nie ma szczególnych wydarzeń mogą być ze sobą związane przez długie lata. Po powrocie z zimowisk natychmiast zajmują stare rewiry lęgowe lub jeśli zaszły w nich niekorzystne zmiany poszukują nowych. Często muszą czekać aż w rewirach lęgowych, zwłaszcza na śródleśnych bagienkach, stopnieje lód. Woda jest głównym czynnikiem chroniącym gniazdo przed dostępem drapieżników. Na Warmii i Mazurach najczęściej par przystępuje do gniazdowania na przełomie marca i kwietnia oraz w pierwszej połowie kwietnia. Gniazdo na rozlewisku bobrowym, śródpolnym oczku czy zalanym wodą turzycowisku ma postać dużego kopca zbudowanego z rosnących w pobliżu roślin, np. pałki szerokolistnej, trzciny czy turzyc. Na wysepce w olsie gniazdo często można dostrzec tylko dzięki obecności jaj. Jest tu ono zbudowane bardzo skromnie – z kilkunastu gałązek olchy, suchych olchowych liści lub nielicznych źdźbeł turzycy.

Żurawie znoszą z reguły dwa jaja, rzadko tylko jedno i bardzo rzadko trzy. Wysiadywanie, w którym uczestniczą oba ptaki trwa ok. 31 dni, udział samicy w wysiadywaniu jest nieco większy. Zmieniony partner udaje się na żerowisko często na odległe pola, a po powrocie pilnuje rewiru i w razie niebezpieczeństwa ostrzega wysiadującego ptaka. Pisklęta wykluwają się w odstępie 1 – 2 dni, a po wyschnięciu są wyprowadzane na żerowisko. Jeśli w sąsiedztwie gniazda jest spokojnie ptaki wieczorem wracają z żerowiska do gniazda i tu nocują.

Młode żurawie zdolność lotu uzyskują ok. 70 dnia życia, na Warmii i Mazurach pierwsze młode zaczynają latać od końca pierwszej dekady lipca. Od tego czasu rodzina udaje się na żerowiska usytuowane często znacznie dalej od rewiru lęgowego jednak wieczorem ptaki wracają w sąsiedztwo gniazda. W początkach września, czasem trochę później, rodziny udają się na miejsca jesiennych koncentracji. W ciągu dnia żerują w dużych grupach na polach, a wieczorem lecą na wspólne noclegowiska skupiające początkowo po kilkaset, a później w zależności od noclegowiska nawet po kilka tysięcy ptaków. Odlatują od końca września, ostatnie ptaki przelatują nad regionem jeszcze w początkach listopada.

Żuraw odżywia się zarówno pokarmem roślinnym, jak i zwierzęcym, przy czym pokarm roślinny wyraźnie przeważa. Na dietę żurawi składają się zielone części roślin, ziarna zbóż i kukurydzy, rośliny okopowe, owoce i jagody. W regionie ulubione żerowiska to rżyska, zwłaszcza po kukurydzy oraz zasiewy, a wiosną także oziminy. Pokarm zwierzęcy jest przede wszystkim podstawą w okresie wychovu piskląt i składają się na niego: dżdżownice, owady i ich larwy, pajęczaki, mięczaki, a także drobne kregowce – płazy, czasami ryby i drobne ssaki.

W 2008 r. w ostoi Natura 2000 Nietlickie Bagna wykryto 37 par lęgowych, a maksymalna liczebność na noclegowisku oszacowano na ok. 8500 ptaków. Jest to drugie po Dolnej Odrze największe noclegowisko żurawi w Polsce.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Stan ochrony w sieci Natura 2000: prawdopodobnie FV – w ostatnich latach obserwowany jest stabilny trend wzrostowy w liczebności populacji (wg danych monitoringu ptaków GIOŚ).

Stan ochrony w Ostoi – FV. Migrująca populacja na noclegowisku liczącym ok. 350 ha osiąga zagęszczenia od 7 do 25 os./ha. Mimo znacznych wahań między latami, zlotowiska są zawsze duże, choć istnieją doniesienia o przemieszczaniu się w niektórych dniach znacznej liczby ptaków na Łąki Staświńskie. Powierzchnia bagna jest wystarczająca dla jednego z największych zlotowisk żurawi w Polsce. Wysoką jakość noclegowiska może obniżyć ekspansja krzewów i wysokiej roślinności w otoczeniu bagna, gdzie część ptaków ląduje i przebywa przez pewien czas przed udaniem się na spoczynek. Bagno leży w rejonie o znacznym udziale otwartych terenów rolniczych, w tym upraw zbóż i kukurydzy, stanowiących bardzo dobre żerowiska. Nie ma obecnie powodów, by przypuszczać, że w perspektywie dziesięciolecia warunki na noclegowisku i w okolicach ulegną znaczącemu pogorszeniu.

Zagrożenia istniejące i potencjalne – Meliorowanie i osuszanie terenów podmokłych, w tym śródpolnych oczek i bagienek, celowe płoszenie ptaków na żerowiskach. Potencjalnie utrata żerowisk wyniku postępującej urbanizacji, w tym budowy farm wiatrowych, a także kolizje z liniami energetycznymi.

A197 Rybitwa czarna *Chlidonias niger*

Rybitwa czarna wielkością przypomina kosa. Długość ciała waha się od 24 do 27 cm, a rozpiętość skrzydeł 61 – 67 cm. U osobnika dorosłego w szacie godowej dominują barwy czarne i ciemnoszare. Czarna jest przednia część ciała – tułów i głowa. Grzbiet i wierzch skrzydeł są łupkowoszare, spód skrzydeł jest jasnoszary, a spód ogona biały. Już w lipcu rozwija się upierzenie spoczynkowe. Wierzch ciała nadal pozostaje szary a spód staje się biały, również głowa staje się biała z wyjątkiem czarnej czapeczki zachodzącej na oko.

Rybitwa czarna zasiedla otwarte tereny bagienne w dolinach rzek, zarastające stawy i płytkie, zarastające jeziora, których płośno pokrywają płyty osoki aloesowatej, grzybieni białych, grążeli żółtych, czasami kępy turzyc, czy luźny szuwar pałki szerokolistnej.

Na żerowiska udaje do kilku km od miejsca gniazdowania.

Z zimowisk rybitwa czarna powraca w końcu kwietnia i początkach maja. Podobnie jak pozostałe gatunki rybitw gniazduje w koloniach. Do gniazdowania przystępuje w trzeciej dekadzie maja. Gniazdo położone jest najczęściej na liściach roślin pływających bądź wystających z wody, takich jak osoka aloesowata, grzybienie i grążele, czasami turzycę, czy pływające wysepki z pałką szerokolistną. Samo gniazdo to niewielki kopczyk zbudowany najczęściej z przegniłych i świeżych fragmentów roślin wodnych. Odległość pomiędzy sąsiadującymi gniazdami waha się od 1 do 7 m. W Polsce przeważają kolonie niewielkie, liczące od kilkunastu do kilkudziesięciu gniazd. Pelen leg zawiera najczęściej trzy jaja, które wysiadywane są przez oboje partnerów. Pisklęta wykluwają się po ok. 20 – 22 dniach, a proces klucia trwa 1 – 2 dni. Po 2 – 3 tygodniach młode mogą już na dłużej opuszczać gniazdo, a w wieku 25 – 28 dni uzyskują zdolność lotu (Chmielewski 2004; Bauer, Bezzel, Fiedler 2005). Nadal jednak przebywają z rodzicami i są przez nich dokarmiane także podczas połogowego koczowania. Ptaki, które nie wyprowadziły potomstwa opuszczają kolonię od poł. czerwca, reszta ptaków opuszcza kolonię po odchowaniu młodych, co najczęściej ma miejsce od końca lipca i w sierpniu.

W okresie lęgowym podstawę pokarmu stanowią przede wszystkim owady i ich larwy, a także inne drobne zwierzęta związane głównie ze środowiskiem wodnym, jak np. kijanki, małe żabki, czasami niewielkie rybki, pijawki, drobne ślimaki i pajęczaki. Spośród owadów chwytają głównie chrząszcze, ważki, muchy, chrzączki, pluskwiaki, jętki, motyle i ćmy. Swoje ofiary łowi tylko w locie lub z powierzchni wody.

Liczebność tego gatunku podlega silnym wahaniom. W 1994 r. jej wielkość populacji oceniono na 95 – 105 p., w 2004 r. 35 – 45 p., a w 2008 r. 25 – 37 p. W granicach ostoi gniazduje w dwóch miejscach: na zarastających resztkach j. Wąż oraz na j. Jędzelek.

Stan zachowania w sieci Natura 2000 – brak danych. Trendy liczebności z dwóch różnych programów monitoringu GIOŚ są rozbieżne.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Stan ochrony w Ostoi – U1. Wielkość kolonii ulega znacznym wahaniom, ale od lat nie osiąga ona takich rozmiarów, jak w latach 90'tych. Optymalnym siedliskiem lęgowym dla gatunku są płytkie (0,5-1,2 m) zbiorniki o mniej więcej równym udziale roślinności szuwarowej i otwartej wody, z fragmentami pływającego kożucha roślinnego. W świetle powyższego bagno Nietlice jest siedliskiem suboptymalnym, natomiast powierzchnia siedliska na j. Jędzelek jest niewielka. Rybitwa czarna żywi się głównie wodnymi bezkręgowcami (owadami), co oznacza, że charakterystyka optymalnych żerowisk i lęgowisk jest podobna. Gatunek ten w sezonie lęgowym na ogół żeruje głównie w miejscu gniazdowania. Poza j. Jędzelek i bagnem Nietlice potencjalne żerowiska są dość oddalone (najbliższe – j. Szymon, ok. 5 km - na granicy typowego zasięgu żerowania gatunku). Kolonie rybitwy czarnej są uzależnione od takich czynników, jak dostępność pływającego kożucha roślinności, obfitość bezkręgowców (głównie ważek), stosunek powierzchni wody otwartej do szuwaru czy poziomu wody. Ponadto, rybitwy czarne często zmieniają położenie kolonii w zbiorniku oraz między zbiornikami. W efekcie, nie można mieć pewności, czy kolonia obecnej wielkości utrzyma się przez 10 lat.

Zagrożenia istniejące i potencjalne – Wysoka liczebność drapieżników (norka amerykańska, jenot), presja turystyczno – wędkarska na j. Jędzelek i lądowanie siedlisk.

A409 Cietrzew *Tetrao tetrix*

Szybko zanikający, bardzo nieliczny lub skrajnie nieliczny gatunek lęgowy. W wielu regionach znajduje się na granicy wyginięcia lub wyginął. Ptak ten figuruje w „Polskiej czerwonej księdze zwierząt” (2001) w kategorii EN – gatunek silnie zagrożony wyginieciem. Miejsca występowania i rozrodu podlegają ochronie strefowej zgodnie z Rozp. Ministra Środowiska z dnia 12.10.2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. nr 237 poz. 1419). Ponadto kurak ten chroniony jest w ramach Konwencji Berneńskiej.

Cietrzew jest wielkości kury domowej, przy czym istnieje duży dymorfizm płciowy zarówno w ubarwieniu, jak i w wielkości.

Gatunek ten najchętniej zasiedla lasy niezagospodarowane, obfitujące w śródleśne łąki, polany, tereny poligonowe, rozległe zręby, uprawy i wrzosowiska. Odpowiadają mu rozległe, podmokłe, niezagospodarowane łąki z kępami łozowisk, brzożowymi i osikowymi zadrzewieniami, torfowiska oraz piaszczyste wyniesienia przylegające do ubogich borów sosnowych, z licznymi jagododajnymi krzewinkami. Cietrzew jest gatunkiem typowo osiadłym, rzadko przemieszczającym się na większe odległości.

Wiosenne toki mają miejsce od poł. marca do poł. kwietnia, z nasileniem w drugiej poł. kwietnia. Gniazdo, to niewielkie zagłębienie pod świerczkiem, brzożką, kępą wrzosu, na skraju polany, torfowiska czy łące. Pełny lęg zawiera 7 – 10 jaj, które wysiadywane są wyłącznie przez samicę. Pisklęta wykluwają się po 24 – 26 dniach wysiadywania i ma to najczęściej miejsce w drugiej poł. czerwca. Wychowaniem piskląt zajmuje się tylko samica. Pisklęta są typowymi zagniazdownikami, już po 10 – 14 dniach potrafią podfruwać.

Ptaki te odżywiają się przede wszystkim pokarmem roślinnym. Tylko w diecie piskląt przeważają owady i inne drobne bezkręgowce, a wraz z ich wzrostem zaczyna dominować pokarm roślinny, na który składają się: zielone części roślin, w okresie lata i jesieni liczne gatunki jagód, pędy i listki krzewinek jagodowych (borówka czarna i brusznica, żurawina), ponadto malina, owoce jałowca i jarzębiny. W okresie zimy pączki drzew: brzozy, wierzy, olchy i osiki.

Jeszcze w roku 2004 liczebność oceniano na 35 – 40 ptaków, w roku 2008 było to już tylko 12 – 14 ptaków, a obecnie w przedziale od 3 do 5 osobników. Wszystko wskazuje na to, że gatunek w ostoi znalazł się na granicy wyginiecia.

Stan ochrony w sieci Natura 2000 – prawdopodobnie U2. Silny spadek liczebności obserwowany we wszystkich ostojach. W części z nich już wyginął.

Stan ochrony w Ostoi – U2. Populacja cietrzewia, która wg myśliwych z KŁ Dąbrówka liczyła w latach 70-tych nawet 40 tokujących samców, w 2008 skurczyła się do 10-12 samców, a obecnie liczy przypuszczalnie nie więcej niż 5 osobników (w 2013 r. widziano w rejonie Ostoi 3 cietrzewie). Większość aren tokowych została zniszczona w związku z podniesieniem się poziomu wody oraz ekspansją trzciny i/lub zbiorowisk nitrofilnych. Ekspansja trzciny i rosnące zabagnienie łąk i zadrzewień powoduje też pogarszanie się jakości innych miejsc ważnych dla bytowania cietrzewi. Daleko posunięte, niekorzystne zmiany stosunków wodnych i roślinności oraz bardzo silna presja

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

drapieżnicza, przy gwałtownie kurczącej się populacji krajowej, nie pozwalają przypuszczać, że cietrzewie przetrwają w Ostoi następne dziesięć lat. Zagrożenia istniejące i potencjalne – Główne przyczyny spadku liczebności w Ostoi to bardzo silne drapieżnictwo, niekorzystne przekształcenia biotopów spowodowane działalnością bobrów oraz silna presja ludzi, zwłaszcza w okresie toków.

Ważne gatunki nie będące przedmiotami ochrony

A118 Wodnik *Rallus aquaticus*

Gatunek podawany w inwentaryzacjach z lat 1994, 2002 i 2004, w 2008 r. przypuszczalnie nie uwzględniany w wynikach liczeń. W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi od 0,06% do 0,65% populacji krajowej, natomiast przeciętny udział populacji nietlickiej w populacji krajowej wynosił 0,19-0,38%.

A119 Kropiatka *Porzana porzana*

Populacja C. Gatunek podawany w inwentaryzacjach z lat 1994, 2002, 2004 i 2008 r. W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi od 0,30% do 0,80% populacji krajowej, chociaż w 1994 r. mogła stanowić ponad 1,00%. W badanych latach przeciętny udział populacji nietlickiej w populacji krajowej wynosił 0,50-0,80%. Zgodnie z Instrukcją wypełniania SDF obszarów Natura 2000 (wersja 2012.1), kropiatka otrzymuje ocenę C za udział w krajowej populacji, natomiast według *Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Ostoi, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000* nie jest przedmiotem ochrony w Ostoi.

A122 Derkacz *Crex crex*

Gatunek podawany w inwentaryzacjach z lat 1994, 2002, 2004 i 2008 r. W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi nie więcej niż 0,20% populacji krajowej [1, 2, 3, 4, 6, 7]. Derkacz nie jest obecnie gatunkiem zagrożonym w skali światowej i wg IUCN jego światowa populacja ma status LC. Populacja derkacza w Ostoi nie stanowi też jednej z 10 najważniejszych ostoi tego gatunku w Polsce. W związku z powyższym ocenę populacji derkacza obniżono z C do D w stosunku do poprzednich wersji SDF.

A295 Wodniczka *Acrocephalus paludicola*

Gatunek najprawdopodobniej od 12 lat nie występuje na terenie Ostoi. Wodniczka występowała bardzo nielicznie w liczbie 2-4 śpiewających samców. Ostatnie stwierdzenie pochodzi z 25.05.2002 r., kiedy to podczas kontroli wieczornej obserwowano 3 śpiewające samce w łanie turzyc wysokich porastających obie strony Wężówki. Rok wcześniej, 16.06.2001 r. obserwowano dwa śpiewające samce, z których jeden nosił obrączkę. Wodniczki poszukiwano w latach 2003 i 2004, jednak bez rezultatu. Nie stwierdzono jej podczas dokładnej inwentaryzacji w 2008 r., a M. Szymkiewicz, odwiedzający Nietlice regularnie, nie widział tam wodniczki od 2002 r., ani nie słyszał o stwierdzeniu gatunku przez innych obserwatorów. Ponieważ gatunek jest stosunkowo łatwy do wykrycia i nie był notowany od 12 lat, uznano, że należy go uznać za nieobecny w Ostoi. Zanik wodniczki na bagnie Nietlice jest spójny z obserwowanym w całym kraju zanikiem małych, lokalnych populacji tego gatunku. Należy podkreślić, że w chwili powoływania Ostoi lokalna populacja wodniczki najprawdopodobniej już nie istniała, więc poprzednie wersje SDF błędnie uznawały ją za przedmiot ochrony. Podawana dotychczas w SDF liczebność 5-15 samców nigdy nie była stwierdzona na terenie dzisiejszej Ostoi.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Moduł B

3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem

Przedmioty ochrony objęte Planem								
Gatunki zwierząt	Kod Natura	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2	Ocena stanu ochrony po weryfikacji terenowej wg skali FV, UI, U2	Ogólna ocena stanu ochrony gatunku wg skali FV, UI, U2	Uwagi
Zielonka <i>Porzana parva</i>	A120	Obda	Parametry populacji	Zagęszczenie	U1		FV	Zagęszczenie jest dość znaczne, zwłaszcza na bagnie Nietlice, ale dużo niższe od najwyższych podawanych w literaturze. Wielkość populacji jest stabilna i od kilkunastu lat kształtuje się na poziomie 12 – 15 par.
				Stabilność	FV			
			Parametry siedliska gatunku	Powierzchnia siedlisk łęgowych	FV		FV	Powierzchnia siedlisk (stałe zalanych płytką wodą szuwarów) jest dość znaczna w porównaniu z liczebnością. Pewne wątpliwości można mieć co do jakości siedlisk łęgowych, ponieważ na bagnie Nietlice znaczną część zbiorowisk szuwarowych stanowią turzycowiska, które dla tego gatunku są siedliskiem suboptymalnym.
				Jakość siedlisk łęgowych	U1/FV			
				Powierzchnia żerowisk	FV			
				Jakość żerowisk	FV			
			Szanse zachowania gatunku		FV		FV	Mimo istniejących zagrożeń (drapieżnictwo), utrzymująca się od lat na tym samym poziomie liczebność zielonki oraz tendencja do wzrostu poziomu uwodnienia bagna Nietlice i do ekspansji trzciny, wskazują na dobre perspektywy ochrony gatunku.
Żuraw	A127	b44a	Parametry	Zagęszczenie	FV		FV	Migrująca populacja na noclegowisku liczącym ok.

<i>Grus grus</i> (populacja migrująca)			populacji	Stabilność	FV			350 ha osiąga zagęszczenia od 7 do 25 os./ha. Mimo znacznych wahań między latami, zlotowiska są zawsze duże, choć istnieją doniesienia o przemieszczaniu się w niektórych dniach znacznej liczby ptaków na Łąki Staświńskie.
			Parametry siedliska gatunku	Powierzchnia noclegowiska	FV		FV	Powierzchnia bagna jest wystarczająca dla jednego z największych zlotowisk żurawi w Polsce. Jakość noclegowiska może obniżyć ekspansja krzewów i wysokiej roślinności w otoczeniu bagna, gdzie część ptaków ląduje i przebywa przez pewien czas przed udaniem się na spoczynek. Bagno leży w rejonie o znacznym udziale otwartych terenów rolniczych, w tym upraw zbóż i kukurydzy, stanowiących bardzo dobre żerowiska.
				Jakość noclegowiska	U1/FV			
				Powierzchnia żerowisk	FV			
				Jakość żerowisk	FV			
			Szanse zachowania gatunku		FV		FV	Nie ma obecnie powodów, by przypuszczać, że w perspektywie dziesięciolecia warunki na noclegowisku i w okolicach ulegną znaczącemu pogorszeniu.
Rybitwa czarna <i>Chlidonia niger</i>	A197	681d	Parametry populacji	Zagęszczenie	U1		U1	Wielkość kolonii ulega znacznym wahaniom, ale od lat nie osiąga ona takich rozmiarów, jak w latach 90'tych
				Stabilność	U1			
			Parametry siedliska gatunku	Powierzchnia siedlisk lęgowych	U1		U1	Optymalnym siedliskiem lęgowym dla gatunku są płytkie (0,5-1,2 m) zbiorniki o mniej więcej równym udziale roślinności szuwarowej i otwartej wody, z fragmentami pływającego kożucha roślinnego. W świetle powyższego bagno Nietlice jest siedliskiem suboptimalnym, natomiast powierzchnia siedliska na j. Jędzelek jest niewielka. Rybitwa czarna żywi się głównie wodnymi bezkręgowcami (owadami), co oznacza, że charakterystyka optymalnych żerowisk i lęgowisk jest podobna. Gatunek ten w sezonie lęgowym na ogół żeruje głównie w miejscu gniazdowania. Poza j. Jędzelek i bagnem Nietlice potencjalne żerowiska są dość oddalone (najbliższe – j. Szymon, ok. 5 km - na granicy typowego zasięgu żerowania gatunku).
				Jakość siedlisk lęgowych	U1/FV			
				Powierzchnia żerowisk	U1			
				Jakość żerowisk	FV			

			Szanse zachowania gatunku		U1		U1	Kolonie rybitwy czarnej są uzależnione od takich czynników, jak dostępność pływającego kożucha roślinności, obfitość bezkręgowców (głównie ważek), stosunek powierzchni wody otwartej do szuwaru czy poziomu wody. Ponadto, rybitwy czarne często zmieniają położenie kolonii w zbiorniku oraz między zbiornikami. W efekcie, nie można mieć pewności, czy kolonia obecnej wielkości utrzyma się przez 10 lat.
Cietrzew <i>Tetrao tetrix</i>	A409	5bf2	Parametry populacji	Zagęszczenie	U2		U2	Populacja cietrzewia, która wg myśliwych z KŁ Dąbrówka liczyła w latach 70-tych nawet 40 tokujących samców, w 2008 skurczyła się do 10-12 samców, a obecnie liczy przypuszczalnie nie więcej niż 5 osobników (w 2013 r. widziano w rejonie Ostoi 3 cietrzewie).
				Stabilność	U2			
			Parametry siedliska gatunku	Powierzchnia siedlisk lęgowych	U1		U2	Większość aren tokowych została zniszczona w związku z podniesieniem się poziomu wody oraz ekspansją trzciny i/lub zbiorowisk nitrofilnych. Ekspansja trzciny i rosnące zabagnienie łąk i zadrzewień powoduje też pogarszanie się jakości innych miejsc ważnych dla bytowania cietrzewi.
				Jakość siedlisk lęgowych	U2			
				Powierzchnia żerowisk	U1			
				Jakość żerowisk	U1/U2			
			Szanse zachowania gatunku		U2		U2	Daleko posunięte, niekorzystne zmiany stosunków wodnych i roślinności oraz bardzo silna presja drapieżnicza, przy gwałtownie kurczącej się populacji krajowej, nie pozwalają przypuszczać, że cietrzewie przetrwają w Ostoi następne dziesięć lat.

4. Analiza zagrożeń

L.p.	Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
			Istniejące	Potencjalne	
1.	A409 Cietrzew	5bf2	A03.03 Zaniechanie/brak koszenia		Zarastanie łąk wokół bagna, powodujące zanik dawnych/potencjalnych tokowisk i miejsc stałego bytowania
2.	A120 Zielonka	0bda	G01.08 Inne rodzaje sportu		Płoszenie ptaków w ich siedliskach lęgowych i na

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

	A127 Żuraw A409 Cietrzew A197 Rybitwa czarna	b44a 5bf2 681d	i aktywnego wypoczynku		żerowiskach przez obserwatorów przyrody, fotografów itp.
3.	A127 Żuraw	b44a	G05 Inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka		Płoszenie żurawi na żerowiskach w Ostoi i poza jej granicami (przeciwdziałanie stratom w uprawach)
4.	A409 Cietrzew	5bf2	K01.04 Zatopienie		Podtapianie terenu przez bobry, skutkujące zalaniem niektórych tokowisk, podtopieniem niektórych lasów i szybką ekspansją trzciny w innych miejscach ważnych dla cietrzewia.
5.	A120 Zielonka A127 Żuraw A409 Cietrzew A197 Rybitwa czarna	0bda b44a 5bf2 681d	K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja		Jezioro Jędrzelek i resztki jeziora Wąż zarastają w tempie zbliżonym do naturalnego, choć przyspieszonym przez eutrofizację. W perspektywie dziesięcioleci można się liczyć z zanikiem resztek otwartej wody, a w dalszej perspektywie – z zanikiem bagien.
6.	A409 Cietrzew	5bf2	K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja		Naturalne i sztuczne młodniki stają się z czasem mniej przydatne dla cietrzewi zwłaszcza, jeżeli nie są prowadzone tak, by zapewnić niewielkie i zróżnicowane zwarcie drzew.
7.	A120 Zielonka A197 Rybitwa czarna A409 Cietrzew	0bda 681d 5bf2	K03.04 Drapieżnictwo		Zielonka, rybitwa czarna: Niszczenie lęgów przez drapieżne ssaki (norka amerykańska, jenot) oraz ptaki krukowate i szponiaste. Cietrzew: Niszczenie lęgów przez drapieżne ssaki (lis, jenot, łasicowate) oraz ptaki krukowate i szponiaste, być może także dzika.
8.	A409 Cietrzew	5bf2	K05.01 Zmniejszenie płodności / depresja genetyczna (inbredowa) u zwierząt		W zanikających populacjach pojawia się chów wsobny, skutkujący mniejszą płodnością i słabszą żywotnością kolejnych pokoleń.
9.	A120 Zielonka A127 Żuraw A409 Cietrzew A197 Rybitwa czarna	0bda b44a 5bf2 681d		A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne	Zmiana trwałych użytków zielonych na grunty orne wiąże się z gwałtownym nasileniem murszowienia i erozji, a tym samym z przyspieszeniem lądowacenia bagna Nietlice i j. Jędrzelek (wzrost ilości biogenów i zawiesiny) i z zanikiem wilgotnych łąk.
10.	A409 Cietrzew	5bf2		B01 Zalesianie terenów otwartych	Zalesianie aren tokowych oznacza ich zniszczenie. Również wielkopowierzchniowe zalesienia eliminujące inne przestrzenie otwarte i półotwarte są równoznaczne ze zniszczeniem siedlisk cietrzewia.
11.	A120 Zielonka	0bda		C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Chruściele, do których należy zielonka, uznaje się za

	A127 Żuraw	b44a			grupę o wysokiej kolizyjności. Żuraw m.in. ze względu na rozmiary należy do gatunków o podwyższonej kolizyjności. Budowa farm wiatrowych w rejonie żerowania ptaków z Nietlic oznaczałaby, że dwa razy dziennie tysiące ptaków byłoby narażonych na ryzyko zderzenia.
12.	A127 Żuraw A409 Cietrzew	b44a 5bf2		D02.01.01 Napowietrzne linie telefoniczne i elektryczne	Żuraw m.in. ze względu na rozmiary należy do gatunków o podwyższonej kolizyjności. Budowa linii wysokiego napięcia w rejonie żerowania ptaków z Nietlic oznaczałaby, że dwa razy dziennie tysiące ptaków byłoby narażonych na ryzyko zderzenia. W Skandynawii jedną z ważnych przyczyn śmiertelności cietrzewi są kolizje z liniami elektroenergetycznymi
13.	A127 Żuraw A197 Rybitwa czarna A409 Cietrzew	b44a 681d 5bf2		E01.03 Zabudowa rozproszona	Żuraw: Ewentualna w sąsiedztwie bagna będzie zmniejszać atrakcyjność bagna jako zlotowiska (stres, niepokojenie). Zabudowa na użytkach rolnych dalej od bagna będzie prowadzić do fragmentacji żerowisk i niepokojenia ptaków. Rybitwa czarna: ewentualna rozbudowa wsi Górkło w kierunku Jędzelka będzie oznaczać pogorszenie warunków bytowania kolonii. Cietrzew: Ewentualna zabudowa w sąsiedztwie bagna będzie równoznaczna z ostatecznym zniszczeniem dawnych tokowisk. Zabudowa dalej od bagna będzie oznaczać ingerencję w dawne żerowiska i miejsca wodzenia młodych, schronienia itp. i ogólny wzrost stresu u ptaków.
14.	A120 Zielonka A197 Rybitwa czarna	Obda 681d		F02 Rybołówstwo i zbieranie zasobów wodnych	Rybacktwo i wędkarstwo na jeziorze Jędzelek w sezonie lęgowym może powodować płoszenie rybitw, w mniejszym stopniu zielonki.
15.	A127 Żuraw	b44a		F03.02.03 Chwywanie, trucie, kłusownictwo	Konflikty z rolnikami mogą prowadzić do prób nielegalnego likwidowania ptaków. Ponadto, znane są przypadki zatrucia żurawi wysianym ziarnem zaprawionym niesprawdzonymi środkami.
16.	A120 Zielonka	Obda		G01.01 Żeglarsstwo	Wpływanie (kajaki, jachty, łódki) na jezioro Jędzelek w

	A197 Rybitwa czarna	681d			sezonie lęgowym może powodować płoszenie rybitw, w mniejszym stopniu zielonki.
17.	A409 Cietrzew	5bf2	G05.09 Płoty, ogrodzenia		Kolizje z ogrodzeniami z drutu (na pastwiskach itp.) są jedną z przyczyn śmiertelności cietrzewia
18.	A120 Zielonka A127 Żuraw A197 Rybitwa czarna A409 Cietrzew	0bda b44a 5bf2 681d		J02.01.02 Osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Ewentualne nadmierne obniżanie poziomu wód gruntowych doprowadziłoby do stopniowej degradacji torfowiska poprzez zainicjowanie/intensyfikację procesów murszowienia torfów wokół bagna, przyspieszenie procesów ładowacenia na samym bagnie, a w konsekwencji – presję na użytkowanie ornę terenów wokół bagna i samoistne ustąpienie roślinności szuwarowej z osuszonego bagna. Tym samym zniszczone zostałyby noclegowisko żurawi i lęgowiska zielonki i rybitwy czarnej oraz wilgotne łąki i lasy wokół bagna, stanowiące siedlisko cietrzewia.
19.	A409 Cietrzew	5bf2		M01 Zmiana klimatu – zmiana czynników abiotycznych	Szereg obserwacji z różnych części Europy wskazuje na to, że jedną z przyczyn wymierania cietrzewia mogą być zmiany klimatyczne, w tym bezśnieżne zimy oraz wilgotne, dżdżyste wiosny i lata.

5. Cele działań ochronnych

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Stan ochrony	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
A120 Zielonka	0bda	FV	Zachowanie właściwego stanu ochrony zielonki poprzez utrzymanie wysokiej jakości siedlisk	10 lat
A127 Żuraw	b44a	FV	Zachowanie jednego z największych krajowych zlotowisk żurawia poprzez utrzymanie korzystnych warunków siedliskowych	10 lat
A197 Rybitwa czarna	681d	U1	Stworzenie warunków do zachowania średnio licznej kolonii rybitwy czarnej poprzez zachowanie w stanie nie pogorszonego siedlisk lęgowych gatunku.	10 lat
A409 Cietrzew	5bf2	U2	Stworzenie wstępnych warunków do powrotu cietrzewia na Bagna Nietlickie poprzez poprawę jakości tokowisk, schronień i żerowisk, z którymi związana była lokalna populacja tego gatunku	10 lat

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Moduł C

6. Ustalenie działań ochronnych

Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
	Nr i nazwa	Zakres prac		Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
Działania związane z ochroną czynną							
A120 Zielonka A127 Żuraw A197 Rybitwa czarna A409 Cietrzew	A1	Zaprojektowanie systemu urządzeń piętrzących	Zaprojektowanie systemu budowli piętrzących o zmiennym i stałym poziomie piętrzenia, umożliwiających: a) utrzymanie wysokiego poziomu wody w granicach dawnego jeziora Wąż, z uwzględnieniem potrzeb żurawia, zielonki, kropiatki i siedlisk i gatunków roślin będących przedmiotami ochrony w ostoi Mazurskie Bagna; w praktyce oznacza to utrzymanie na większości powierzchni misy jeziornej poziomu wody 0 – 20 cm n.p.t. b) utrzymanie na glebach torfowych i murszowych poziomu wody chroniącego gleby przed mineralizacją, ale umożliwiającego ekstensywne użytkowanie kośne lub kośno-pastwiskowe użytków zielonych; w praktyce oznacza to utrzymanie wody gruntowej na poziomie 30-40 cm p.p.t. latem i wyższego w innych porach roku.	Wg opisu działania	2 lata	200	RDOŚ Olsztyn we współpracy z ZMiUW Olsztyn i Spółką Wodną Orzysz
A120 Zielonka A127 Żuraw A197 Rybitwa czarna A409 Cietrzew	A2	Wykonanie systemu urządzeń piętrzących	Realizacja systemu budowli piętrzących, o którym mowa w działaniu A1.	Cieki Ostoi	3 lata	1200	ZMiUW Olsztyn, Spółka Wodna Orzysz, właściciele gruntów
A120 Zielonka A127 Żuraw A197 Rybitwa czarna A409 Cietrzew	A3	Konserwacja urządzeń wodnych	Regularna konserwacja systemu melioracji, zapewniająca jego funkcjonowanie zgodnie z założeniami, o których mowa w działaniu A1 i z instrukcjami gospodarowania wodą. Zakres działania obejmuje remonty jazów i zastawek, czyszczenie rowów, usuwanie krzewów i drzew, monitoring działalności bobrów, usuwanie i syfonowanie tam bobrowych, likwidacja tuneli, przesiedlenia bobrów oraz inne stosowne środki techniczne umożliwiające realizację założeń, o których mowa w działaniu A1. Skuteczne wdrożenie działania będzie wymagało długoterminowych zezwoleń na czynności niezbędne do zarządzania działalnością bobrów.	Obszar Ostoi	Do końca okresu objętego PZO	800	ZMiUW Olsztyn, Spółka Wodna Orzysz, właściciele gruntów, we współpracy z RDOŚ Olsztyn
A127 Żuraw	A4	Przywrócenie	Częściowe odkrzaczenie i przywrócenie późnego koszenia na	Wg Zał. 7	3 lata	150	RDOŚ Olsztyn

A409 Cietrzew		użytkowania kośnego	dawnych łąkach wokół bagna, obecnie zajętych przez trzcinę i nitrofile zbiorowiska okrajkowe z pokrzywą, trybulą leśną, sadzcem konopiastym, nawłocią kanadyjską itp. gatunkami. Działanie dotyczy płątów występujących w granicach wskazanych w Zał. 7. W ramach działania należy zapewnić ochronę stanowisk brzozy niskiej.				lub organizacja pozarządowa we współpracy z właścicielami i zarządcami gruntów, lub sami właściciele i zarządcy gruntów
A120 Zielonka A127 Żuraw A197 Rybitwa czarna A409 Cietrzew	A5	Zarządzanie ruchem turystycznym przez budowę wież widokowych	Budowa jednej wieży widokowej o wysokości do 15 m, do obserwacji zlotowisk żurawi. Przy wieży należy wykonać zatokę postojową umożliwiającą zaparkowanie jednego autokaru lub kilku samochodów osobowych. Obiekt należy wyposażać w tablice informacyjno-edukacyjne przestrzegające przed niepokojeniem ptaków. Wieżę należy lokalizować przy drodze powiatowej, na odcinku między Cierzpiętami a Zastrużnem.	Przy drodze Cierzpięty - Zastrużne	5 lat	300	RDOŚ Olsztyn lub gmina Orzysz, w porozumieniu z właścicielami gruntów
A120 Zielonka A127 Żuraw A197 Rybitwa czarna A409 Cietrzew	A6	Redukcja drapieżników i dzika	Wdrożenie planu redukcji drapieżników oraz dzika, o którym mowa w działaniu D1. W ramach realizacji działania należy systematycznie monitorować zagęszczenia drapieżników oraz dzika i poziom presji drapieżniczej zgodnie z metodyką stosowaną w ramach działania D1. Wyniki monitoringu należy wykorzystać do oceny skuteczności różnych metod redukcji i do stosownych korekt w realizacji planu redukcji.	Miejsca dogodne dla skutecznej dla redukcji drapieżników na siedliskach cietrzewia, zielonki i rybitwy czarnej	Do końca okresu objętego PZO	200	Koła łowieckie Dąbrowa i Rogacz w uzgodnieniu z RDOŚ Olsztyn
A120 Zielonka A127 Żuraw A197 Rybitwa czarna A409 Cietrzew	A7	Stworzenie mechanizmu finansowania ochrony Ostoi	Opracowanie i wdrożenie mechanizmu, w ramach którego całość lub znaczna większość środków uzyskiwanych z dzierżawy gruntów Skarbu Państwa na terenie Ostoi przeznaczana byłaby na ochronę czynną i poprawę warunków prowadzenia gospodarki wodnej, rolnej, łowieckiej i leśnej, niezbędnej dla zachowania odpowiednich warunków siedliskowych w Ostoi. Niezbędnym elementem mechanizmu powinno być współuczestnictwo interesariuszy, w tym organu sprawującego nadzór nad Ostoją, podmiotów prowadzących gospodarkę wodną, rolną, łowiecką i leśną w Ostoi, oraz zarządców gruntów, w podejmowaniu decyzji o przeznaczeniu środków w zgodzie z potrzebami ochrony Ostoi, w pierwszym rzędzie na działania ujęte w Planie Zadań Ochronnych.	Wg opisu działania	Wdrożenie: 2 lata Funkcjonowanie: bezterminowo	10	RDOŚ Olsztyn, podmioty prowadzące gospodarkę wodną, rolną, łowiecką i leśną, zarządcy gruntów Skarbu Państwa
A127 Żuraw A409 Cietrzew	A8	Studium wykonalności	Opracowanie studium wykonalności wykorzystania do celów energetycznych nadmiaru biomasy uzyskiwanej z użytków zielonych.	Wg opisu działania	2 lata	25	RDOŚ Olsztyn

		wykorzystania biomasy do celów energetycznych	Studium powinno zawierać obecny i perspektywiczny bilans biomasy i analizę techniczną, ekonomiczną i logistyczną różnych opcji zagospodarowania nadmiaru biomasy (np. spalanie balotów w okolicznych, kotłowniach, brykietowanie w małych brykieciarniach przydomowych, głównie na własne potrzeby, brykietowanie w jednej większej instalacji, głównie na sprzedaż, itp.). Studium powinno objąć grunty organiczne Ostoi. Działanie ma przyczynić się do trwałego zwiększenia opłacalności gospodarki łąkarskiej w Ostoi, bez której nie będzie możliwe odtworzenie siedlisk cietrzewia ani utrzymanie we właściwym stanie siedlisk żurawia.				
A127 Żuraw A409 Cietrzew	A9	Zwiększenie opłacalności gospodarki łąkarskiej przez wykorzystanie biomasy do celów energetycznych	Działanie dopuszczalne pod warunkiem wykazania, w ramach działania A9, wykonalności technicznej, ekonomicznej i logistycznej zagospodarowania nadmiaru biomasy z łąk do celów energetycznych. Działanie będzie polegało na wdrożeniu zadań inwestycyjnych i organizacyjnych zidentyfikowanych w ramach działania A9.	Wg opisu działania	4 lata	1000	Zainteresowane podmioty
A409 Cietrzew	A10	Końcowe przygotowania do reintrodukcji cietrzewia	Zmniejszenie ryzyka kolizji cietrzewi z ogrodzeniami drucianymi poprzez odpowiednie oznakowanie ogrodzeń, wymianę ich na ogrodzenia z poziomych żerdzi drewnianych lub usunięcie ogrodzeń zbędnych. Niskie koszenie dawnych aren tokowych. Zapewnienie dostępności materiału na gastrolity i możliwości kąpieli piaskowych.	Wg Zał. 7	Przed rozpoczęciem reintrodukcji cietrzewia	20	RDOŚ we współpracy z zainteresowanymi podmiotami, w porozumieniu z właścicielami i użytkownikami gruntów
A409 Cietrzew	A11	Reintrodukcja cietrzewia	Reintrodukcja cietrzewia metodą „born to be free” lub inną metodą dającą podobne lub większe szanse powodzenia. Zakłada się, że program reintrodukcji będzie programem wieloletnim, wykraczającym poza okres objęty PZO.	Wg Zał. 7	Po udanym wdrożeniu działań przywracających właściwy stan siedlisk cietrzewia	50	RDOŚ we współpracy z zainteresowanymi podmiotami, w porozumieniu z właścicielami i użytkownikami gruntów
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania							
A120 Zielonka A127 Żuraw A197 Rybitwa czarna A409 Cietrzew	Bo1	Zachowanie trwałych użytków zielonych	Zachowanie trwałych użytków zielonych w rozumieniu przepisów odrębnych regulujących płatności w ramach wspólnej polityki rolnej. Odstępstwa dopuszcza się w przypadku: a) rozbudowy siedliska gospodarstwa; b) działań w ramach ochrony czynnej siedlisk i gatunków.	Wg Zał. 7	Okres objęty PZO	-	Właściciele i użytkownicy gospodarstw rolnych objętych dopłatami UE

A197 Rybitwa czarna	Bo2	Ograniczenie terminów połowów	Zaniechanie połowów rybackich i wędkarskich na jeziorze Jędzelek w okresie od 1 kwietnia do 31 lipca, ze względu na sezon lęgowy rybitwy czarnej.	Jezioro Jędzelek	Z chwila wygaśnięcia obecnej umowy dzierżawy	-	Użytkownik rybacki i RZGW
A127 Żuraw A409 Cietrzew	Bf1	Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk	Ekstensywne użytkowanie kośne lub kośno-pastwiskowe trwałych użytków zielonych na zasadach określonych w programie rolnośrodowiskowym na lata 207-2013 lub w analogicznym programie na lata 2014-2020.	Trwałe użytki zielone w Ostoi, ze szczególnym uwzględnieniem TUZ w granicach przedstawionych w Zał. 7.	Okres objęty PZO	6000	Właściciele i użytkownicy gruntów
A409 Cietrzew	Bf2	Utrzymywanie strefy ekotonowej na obrzeżach lasów	Pielęgnowanie i użytkowanie brzezin w sposób sprzyjający powstaniu możliwie szerokiej strefy ekotonu las-łąka, zajętej w większości przez luźne młodniki brzozowe. Strefa ta powinna obejmować przylegający do granicy polno-leśnej pas lasu o szerokości 20 – 50 m i przylegający do granicy polno-leśnej pas użytków rolnych o szerokości 20-50 m. W granicach lasu działanie powinno polegać głównie na przersedzaniu drzewostanu brzozowego i tworzeniu dobrych warunków do obsiewu bocznego, natomiast w granicach użytków rolnych – na tolerowaniu młodników brzozowych na powierzchni do 30% pasa. Sugerowaną lokalizację działania przedstawia orientacyjnie Zał. 7. W ramach działania należy zapewnić ochronę stanowisk brzozy niskiej.	Wg Zał. 7 (lokalizacja orientacyjna)	Okres objęty PZO	-	Nadleśnictwo Giżycko, właściciele i użytkownicy gruntów
Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych							
Wszystkie przedmioty ochrony	C1	Gromadzenie i analiza danych o wdrażaniu PZO	Gromadzenie i analiza danych o wdrażaniu PZO, w tym w szczególności informacji o sposobie realizacji zapisów PZO przez podmioty odpowiedzialne. Działanie powinno obejmować zarówno przekazywanie przez podmioty odpowiedzialne informacji do RDOŚ, jak i kontrolowanie przez RDOŚ realizacji działań ochronnych w terenie i podejmowanie interwencji stosownie do wyników kontroli. Działanie lub jego elementy mogą być realizowane przez upoważnione osoby w trybie art. 123 ustawy o ochronie przyrody.	Wg opisu działania	Na bieżąco	20	RDOŚ Olsztyn
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony							
A120 Zielonka A127 Żuraw A197 Rybitwa czarna	D1	Rozpoznanie presji drapieżniczej	Określenie a) wskaźników zagęszczenia drapieżników poszczególnych gatunków lub grup gatunków; b) presji na sztuczne gniazda ze strony drapieżników poszczególnych gatunków lub grup gatunków. Badania przeprowadzić w okresie lęgowym, pod kątem	Wg opisu działania	2 lata	50	RDOŚ Olsztyn przy współudziale miejscowych kół łowieckich

A409 Cietrzew			presji na gatunki będące przedmiotami ochrony. Stosownie do wyników opracować plan redukcji drapieżników i dzika w siedliskach zielonki, rybitwy czarnej i cietrzewia. Plan może obejmować różne metody kontroli, w tym odstrzał, pułapki, niszczenie lęgów gawrona, grodzenie pastuchem elektrycznym, nęcenie itp. Ważne jest, aby wybrane metody i terminy ich stosowania w jak najmniejszym stopniu zakłócały spokój przedmiotom ochrony.				
A127 Żuraw	D2	Rozpoznanie żerowisk i preferencji pokarmowych żurawia	Rozpoznanie rozmieszczenia jesiennych żerowisk i preferencji pokarmowych żurawia w odległości do 15-20 km od Ostoi. Oszacowanie strat w rolnictwie metodą poletek kontrolnych z siatkami ochronnymi lub inną metodą doświadczalną, a także metodami obliczeń teoretycznych. Szacowanie strat przeprowadzić w pierwszych 2-3 latach, a w latach następnych monitorować jedynie rozmieszczenie żerowisk i intensywność ich wykorzystania. Celem działania jest zebranie materiałów, które w przyszłości mogłyby posłużyć do opracowania racjonalnego programu rekompensat dla rolników w okolicach zlotowisk, na przykład w ramach programu rolno-środowiskowego.	Wg opisu działania	10 lat	80	RDOŚ Olsztyn
A120 Zielonka A127 Żuraw A197 Rybitwa czarna A409 Cietrzew	D3	Rozpoznanie presji związanej z rekreacją	Rozpoznanie intensywności użytkowania rekreacyjnego jeziora Jędzelek w sezonie lęgowym. W ramach działania należy oszacować częstotliwość, z jaką jezioro jest odwiedzane przez turystów wodnych i wędkarzy oraz zidentyfikować ewentualne szczególne zagrożenia związane z użytkowaniem rekreacyjnym. Rozpoznanie intensywności penetracji bagna Nietlice i jego obrzeży przez ludzi w sezonie lęgowym i podczas zlotowisk i identyfikacja ewentualnych zagrożeń związanych z taką penetracją.	Wg opisu działania	2 lata	5	RDOŚ Olsztyn

7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Cel działań ochronnych	Parametr	Wskaźnik	Zakres prac monitoringowych	Terminy/częstotliwość	Miejsce	Podmiot odpowiedzialny	Szacowany koszt (w tys. zł)
A120 Zielonka	0bda	Zachowanie właściwego stanu ochrony zielonki poprzez utrzymanie wysokiej jakości	Parametry populacji	Liczebność populacji, stabilność populacji	Wg „Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik ...”, GIOŚ 2009	1, 3, 5, 7, 9 rok	Bagno Nietlice – całość Jezioro Jędzelek - całość	RDOŚ Olsztyn	10

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

		siedlisk	Parametry siedliska	Jakość łęgówisk/żerowisk	Ocena ekspercka na podstawie stanu szuwarów, głębokości wody, presji drapieżniczej (dane z działania D3)	1, 5 i 9 rok	Bagno Nietlice – transekt N-S Jezioro Jędrzelek – transekt N-S		
				Powierzchnia łęgówisk/żerowisk	"	"	"		
A127 Żuraw	b44a	Zachowanie jednego z największych krajowych złotowisk żurawia poprzez utrzymanie korzystnych warunków siedliskowych	Parametry populacji	Liczebność populacji, stabilność populacji	Liczenie żurawi na noclegowisku wg „Monitoring ptaków wodno-błotnych ...”, GIOŚ, 2011	Corocznie	Bagno Nietlice	RDOŚ, GIOŚ	15
			Parametry siedliska	Jakość i powierzchnia noclegowiska	Ocena ekspercka na podstawie stanu i powierzchni szuwarów, poziomu wody, presji inwestycyjnej i presji turystycznej	1, 5 i 9 rok	Bagno Nietlice i otoczenie		
				Jakość i powierzchnia żerowisk	Ocena ekspercka na podstawie danych z działania D2	1, 5 i 9 rok	Ostoja i jej otoczenie		
A197 Rybitwa czarna	681d	Stworzenie warunków do zachowania średnio licznej kolonii rybitwy czarnej poprzez zachowanie w stanie niepogorszonym siedlisk łęgowych gatunku.	Parametry populacji	Liczebność populacji, stabilność populacji	Wg „Monitoring ptaków łęgowych. Poradnik ...”, GIOŚ 2009	Corocznie na j. Jędrzelek; 1, 5 i 9 rok na bagnie Nietlice	Bagno Nietlice – całość Jezioro Jędrzelek - całość	RDOŚ Olsztyn	25
			Parametry siedliska	Jakość łęgówisk/żerowisk	Ocena ekspercka na podstawie względnych powierzchni szuwarów, otwartej wody i kożucha roślinności, obfitości pokarmu, presji inwestycyjnej i turystycznej, presji drapieżniczej (dane z działania D3)	"			
				Powierzchnia łęgówisk/żerowisk	"	"			

A409 Cietrzew	5bf2	Stworzenie wstępnych warunków do powrotu cietrzewia na Bagna Nietlickie poprzez poprawę jakości tokowisk, schronień i żerowisk, z którymi związana była lokalna populacja tego gatunku	Parametry populacji	Liczebność populacji, stabilność populacji	Wg „Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik ...”, GIOŚ 2009; Ponadto wywiad wśród osób związanych z terenem w celu odnotowania wszelkich przejawów obecności cietrzewi w Ostoi i okolicach.	Corocznie	Obszar Ostoi ze szczególnym uwzględnieniem miejsc historycznie związanych z cietrzewiem	RDOŚ Olsztyn	25
			Parametry siedliska	Jakość lęgowisk/żerowisk	Ocena ekspercka na podstawie presji drapieżniczej (dane z działania D3), stanu łąk i zadrzewień, presji turystycznej i inwestycyjnej	Corocznie	"		
				Powierzchnia lęgowisk/żerowisk	"	"	"		

Ze względu na małą liczbę przedmiotów ochrony i stosunkowo nieduży obszar Ostoi, monitoring oparto na założeniu, że liczenia obejmą wszystkie potencjalne siedliska i będą zmierzały do bezpośredniego ustalenia wielkości populacji, zamiast bazować na powierzchniach próbnym. Do liczeń wybrano metodyki powszechnie stosowane na potrzeby inwentaryzacji ornitologicznych w ostojach ptasich Natura 2000. Ze względu na brak standardowych metodyk oceny siedlisk gatunków będących przedmiotami ochrony zdecydowano się na oceny eksperckie oparte na obserwacjach istotnych elementów siedlisk poszczególnych gatunków.

8. Wskazania do dokumentów planistycznych

Dokumentacja planistyczna	Wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 (Art. 28 ust 10 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody)
Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin Miłki, Orzysz, Mikołajki, Ryn, Giżycko, Wydminy, Pisz	Zakaz lokalizacji elektrowni wiatrowych w odległości do 10 km od granic Ostoi. Zakaz nie dotyczy mikro-elektrowni przydomowych o wysokości do 15 m i mocy do 5 kW.
Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin Miłki, Orzysz i Mikołajki	Zakaz lokalizacji obiektów budowlanych na terenach wskazanych w Zał. 7. Zakaz nie dotyczy a) obiektów podziemnej infrastruktury technicznej; b) remontu istniejących dróg oraz budowy, remontów i konserwacji urządzeń melioracyjnych.
Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin Miłki, Orzysz i Mikołajki	Tereny zwartej zabudowy nie mogą wykraczać poza granice wskazane w Zał. 7
Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin Miłki, Orzysz i Mikołajki	Na terenach wskazanych w Zał. 7 należy wprowadzić zakaz zabudowy, z wyjątkiem: a) rozbudowy istniejących siedlisk rolniczych; b) budowy nowych siedlisk rolniczych, jeżeli inwestor jest właścicielem gospodarstwa o powierzchni przynajmniej równej średniej powierzchni gospodarstwa w danej gminie

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin Miłki, Orzysz i Mikołajki	Zakaz zmiany trwałych użytków rolnych na grunty orne i grunty leśne na terenach wskazanych w Zał. 7.
Koncepcja rewitalizacji i rozbudowy drogi wodnej między Wielkimi Jeziorami Mazurskimi a Kanałem Augustowskim na obszarze województw podlaskiego i warmińsko-mazurskiego	Odstąpienie od budowy drogi wodnej między bagnem Nietlice a wsią Cierzpięty ze względu na bardzo wysokie ryzyko niekorzystnych zmian stosunków wodnych i pewność nasilenia różnych przejawów antropopresji w sąsiedztwie terenów o kluczowym znaczeniu dla walorów przyrodniczych Ostoi i rezerwatu Bagno Nietlickie.
Plan ochrony rezerwatu Bagno Nietlickie (projekt)	Uwzględnienie możliwości przeprowadzenia w rezerwacie do 2 polowań w okresie zimowym.

9. Przesłanki sporządzenia planu ochrony

Nie ma potrzeby sporządzenia planu ochrony

10. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic

Projekt zaktualizowanego SDF zawarto w Załączniku nr 8. Poniżej zestawiono zmiany dotyczące gatunków i ich oceny.

L.p.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
1.	-	A004 Tachybaptus ruficollis r 0-3 D	Gatunek podawany w inwentaryzacjach z lat 1994 i 2004 [1], w 2008 r. przypuszczalnie nie uwzględniany w wynikach liczeń [2]. W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi nie więcej niż 0,04% populacji krajowej [1, 6,7].
2.	A021 Botaurus stellaris 5-5 D	A021 Botaurus stellaris r 2-5 D	Zakres 2-5 samców wg wyników liczeń z 1994, 2002, 2004 i 2008 [1,2]
3.	A030 Ciconia nigra P D	-	Żadne materiały źródłowe ani informacje ustne nie wskazują na gniazdowanie gatunku w Ostoi w latach 1994-2014
4.	-	A036 Cygnus olor r 1-2 D	Gatunek podawany w inwentaryzacjach z lat 1994, 2002 i 2004 [1], w 2008 r. przypuszczalnie nie uwzględniany w wynikach liczeń [2]. W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi nie więcej niż 0,03% populacji krajowej [1, 6,7].
5.	-	A051 Anas strepera r 1-14 D	Gatunek podawany w inwentaryzacjach z lat 1994, 2002 i 2004 [1], w 2008 r. przypuszczalnie nie uwzględniany w wynikach liczeń [2]. W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi nie więcej niż 0,70% populacji krajowej [1, 6,7].

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

6.	-	A052 <i>Anas crecca</i> r 0-2 D	Gatunek podawany w inwentaryzacjach z lat 1994 i 2004 [1], w 2008 r. być może nie uwzględniany w wynikach liczeń [2]. W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi nie więcej niż 0,15% populacji krajowej [1, 6,7].
7.	-	A059 <i>Athya ferina</i> r 0-4 D	Gatunek podawany w inwentaryzacji z 1994r [1], w 2008 r. być może nie uwzględniany w wynikach liczeń [2]. W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi nie więcej niż 0,02% populacji krajowej [1, 6,7].
8.	-	A061 <i>Athya fuligula</i> r 0-2 D	Gatunek podawany w inwentaryzacji z 1994r [1], w 2008 r. być może nie uwzględniany w wynikach liczeń [2]. W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi nie więcej niż 0,01% populacji krajowej [1, 6,7]
9.	-	A075 <i>Haliaeetus albicilla</i> p 1-1 D	Gatunek podawany w inwentaryzacji z 2008 r. [2] i potwierdzany w latach późniejszych [11] . W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi nie więcej niż 0,33% populacji krajowej [2, 3, 4, 6,7].
10.	A081 <i>Circus aeruginosus</i> 5-5 D	A081 <i>Circus aeruginosus</i> r 4-5 D	Zakres 4-5 samców wg wyników liczeń z 1994, 2002, 2004 i 2008 [1,2]
11.	-	A082 <i>Circus cyaneus</i> c 0-2 D	Stwierdzenia niełęgowych osobników odnotowane w latach 2001 i 2004 r. [1]
12.	A084 <i>Circus pygargus</i> r 1-2 D	A084 <i>Circus pygargus</i> r 0-1 D	Gatunek widywany w latach 1992, 1994, 2002 i 2004, w 2008 r. nie stwierdzony. Ani razu nie potwierdzono gniazdowania na bagnie Nietlice [1,2 ,11]
13.	-	A113 <i>Coturnix coturnix</i> 2-4 D	Gatunek podawany w inwentaryzacjach z lat 1994, 2002 i 2004 [1], w 2008 r. przypuszczalnie nie uwzględniany w wynikach liczeń [11]. Liczebność w Ostoi prawdopodobnie znacznie zaniżona, ponieważ starsze inwentaryzacje obejmowały jedynie obszar rezerwatu Nietlickie Bagno. Tym niemniej, w chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi nie więcej niż 0,20% populacji krajowej
14.	A118 <i>Rallus aquaticus</i> r 55-65 CCCC	A118 <i>Rallus aquaticus</i> r 12-65 CACC	Zakres 122-65 samców wg wyników liczeń z 1994, 2002, 2004 i 2008 [1,2]. Ocenę stanu zachowania podniesiono z C do A, ponieważ siedliska na bagnie Nietlice (płytkie, rozległe szuwały z trzciną) są bardzo dobrze zachowane.
15.	A119 <i>Porzana porzana</i> r 13-13 CBCC	A119 <i>Porzana porzana</i> r 12-15 CBCC	W latach 2002, 2004 i 2008 populację gatunku szacowano odpowiednio na 12-14, 15-20 i 13 p [1,2]., więc zakres 12-15p. lepiej odzwierciedla stan rzeczywisty z ostatnich lat niż zakres 13-13 p.
16.	A120 <i>Porzana parva</i> r 14-14 CBCC	A120 <i>Porzana parva</i> 12 -15 CACC	W latach 1994, 2002, 2004 i 2008 populację gatunku szacowano odpowiednio na 12-15, 5, 15-17 i 14 p. [1,2]., więc zakres 12-15p. lepiej odzwierciedla stan rzeczywisty z ostatnich lat niż zakres 14-14 p. Ocenę stanu zachowania podniesiono z C do A, ponieważ siedliska na bagnie Nietlice (płytkie, rozległe szuwały z trzciną) są bardzo dobrze zachowane.

17.	A122 Crex crex r 65-65 CBCC	A122 Crex crex r 65-65 D	Populacja D. Gatunek podawany w inwentaryzacjach z lat 1994, 2002, 2004 i 2008 r. [1, 2], jednak tylko badania z 2008 r. objęły pełny zasięg potencjalnych siedlisk gatunku w Ostoi. W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi nie więcej niż 0,20% populacji krajowej [1, 2, 3, 4, 6,7]. Derkacz nie jest obecnie gatunkiem zagrożonym w skali światowej i wg IUCN jego światowa populacja ma status LC [8]. Populacja derkacza w Ostoi nie stanowi też jednej z 10 najważniejszych ostoi tego gatunku w Polsce. W związku z powyższym ocenę populacji derkacza obniżono z C do D w stosunku do poprzednich wersji SDF.
18.	-	A123 Gallinula chloropus r 0-8 D	Gatunek podawany w inwentaryzacji z 1994r oraz jako niepewny w 2002 r. [1], w 2008 r. być może nie uwzględniany w wynikach liczeń [2]. W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi nie więcej niż 0,08% populacji krajowej [1, 6,7].
19.	-	A125 Fulica atra r 0-25 D	Gatunek podawany w inwentaryzacjach z 1994 i 2004 r. [1], w 2008 r. przypuszczalnie nie uwzględniany w wynikach liczeń [2]. W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi nie więcej niż 0,06% populacji krajowej [1, 6,7].
20.	A127 Grus grus c 10000-10000 CBCC	A127 Grus grus c 3000-10000 BACB	Populacja B. Złotowisko w Ostoi należy do 2-3 największych złotowisk gatunku w Polsce [9]. Szacuje się, że jesienią skupia się na nim 0,80 – 2,78% populacji światowej żurawia [8]. Zachowanie A. Stopień zachowania siedliska – I. Powierzchnia silnie uwodnionego i bardzo trudno dostępnego bagna Nietlice mieści do 10 000 nocujących żurawi. Bagno położone jest w regionie o znacznym udziale rozległych, intensywnie uprawianych pól, stanowiących idealne żerowiska. Izolacja C. Gatunek występujący na wielu stanowiskach na niżu polskim, w tym zwłaszcza na północnym wschodzie [9, 10]. Ocena ogólna B. Ostoja ma bardzo duże znaczenie dla ochrony i zachowania gatunku w Polsce.
21.	-	A153 Gallinago gallinago r 7-30 D	Gatunek podawany w inwentaryzacjach z lat 1994, 2002 i 2004 [1], w 2008 r. przypuszczalnie nie uwzględniany w wynikach liczeń [2]. W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi nie więcej niż 0,20% populacji krajowej [1, 6,7].
22.	A197 Chlidonias niger r 25-32 CCCC	A197 Chlidonias niger r 20-100 CBCC	Populacja C. Gatunek podawany w inwentaryzacjach z lat 1994, 2000, 2004 i 2008 r. [1, 2]. Populacja cechująca się silnymi fluktuacjami liczebności (od 0 w 2002 r. do 105 w 1994 r. [1], co stanowi od 0,00% do 4,00% populacji krajowej), jednak przeciętnie stanowiąca około 1% populacji krajowej [1, 2, 3, 4, 6,7] Zakres 20 -100 p. lepiej oddaje rzeczywistość niż zakres 25-32 p. Zachowanie B. Stopień zachowania siedliska – II. Siedliska optymalne (J.Jędrzelek) zajmują małe powierzchnie (30 – 40 ha), natomiast siedliska na bagnie Nietlice są w większości suboptymalne ze względu na zbyt niski jak dla gatunku poziom wody i zbyt małą powierzchnię otwartej wody. Izolacja C. Gatunek występujący na wielu stanowiskach na niżu polskim [9]. Ocena ogólna C. Ostoja ma istotne znaczenie dla ochrony i zachowania gatunku w Polsce.

23.	-	A210 Streptopelia turtur r 3-5 D	Gatunek podawany w inwentaryzacjach z lat 1994, 2002 i 2004 [1], w 2008 r. być może nie uwzględniany w wynikach liczeń [2]. W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi nie więcej niż 0,03% populacji krajowej [1, 6,7]
24.	-	A234 Picus canus p 1-2 D	Gatunek podany jedynie w [4] na podstawie szacunku z 2008 r. W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi nie więcej niż 0,10% populacji krajowej [1, 6,7]
25.	-	A236 Dryocopus martius p 7-7 D	Gatunek podawany w inwentaryzacji z 2008 r. [2]. W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi nie więcej niż 0,02% populacji krajowej [2, 3, 4, 6,7]
26.	-	A238 Dendrocopos medius p 6-6 D	Gatunek podawany w inwentaryzacji z 2008 r. [2]. W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi nie więcej niż 0,06% populacji krajowej [2, 3, 4, 6,7]
27.	-	A246 Lullula arborea r 23-23 D	Gatunek podawany w inwentaryzacji z 2008 r. [2]. W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi nie więcej niż 0,05% populacji krajowej [2, 3, 4, 6,7]
28.	-	A270 Luscinia luscinia r 32-45 D	Gatunek podawany w inwentaryzacjach z lat 1994, 2002 i 2004 [1], w 2008 r. przypuszczalnie nie uwzględniany
29.	-	A286 Turdus iliacus r 0-2 D	Gatunek podawany w inwentaryzacjach z lat 1994, 2002 i 2004 [1], w późniejszych latach prawdopodobnie nieobecny [11]. W chwili powołania Ostoi w 2004 r. liczebność oceniono na 1 parę [1], co prawdopodobnie stanowiło mniej niż 1,00% populacji krajowej [1, 6,7]

30.	A294 <i>Acrocephalus paludicola</i> 5-15 CCBC	A294 <i>Acrocephalus paludicola</i> x	Gatunek najprawdopodobniej od 12 lat nie występuje na terenie Ostoi. Wg [1, 6, 11], wodniczka występowała bardzo nielicznie w liczbie 2-4 śpiewających samców. Ostatnie stwierdzenie pochodzi z 25.05.2002 r., kiedy to podczas kontroli wieczornej obserwowano 3 śpiewające samce w łąnie turzyc wysokich porastających obie strony Wężówki [1]. Rok wcześniej, 16.06.2001 r. obserwowano dwa śpiewające samce, z których jeden nosił obrączkę [1]. Wodniczki poszukiwano w latach 2003 i 2004, jednak bez rezultatu [1]. Nie stwierdzono jej podczas dokładnej inwentaryzacji w 2008 r. [2], a M. Szymkiewicz, odwiedzający Nietlice regularnie, nie widział tam wodniczek od 2002 r., ani nie słyszał o stwierdzeniu gatunku przez innych obserwatorów [11]. Ponieważ gatunek jest stosunkowo łatwy do wykrycia i nie był notowany od 12 lat, uznano, że należy go uznać za nieobecny w Ostoi. Zanik wodniczki na bagnie Nietlice jest spójny z obserwowanym w całym kraju zanikiem małych, lokalnych populacji tego gatunku [6, 8, 9]. Należy podkreślić, że w chwili powoływania Ostoi lokalna populacja wodniczki najprawdopodobniej już nie istniała, więc poprzednie wersje SDF błędnie uznawały ją za przedmiot ochrony. Podawana dotychczas w SDF liczebność 5-15 samców nigdy nie była stwierdzona na terenie dzisiejszej Ostoi [1, 2, 3, 4, 6]. Wodniczki nie wymieniają wśród gatunków obecnych w Ostoi ani [4], ani [12].
31.	A338 <i>Lanius collurio</i> r 10-12 D	A338 <i>Lanius collurio</i> r 10-31 D	Gatunek podawany w inwentaryzacji z 2008 r. [2]. W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi nie więcej niż 0,02% populacji krajowej [2, 3, 4, 6,7].
32.	-	A371 <i>Carpodacus erythrinus</i> D	Gatunek podawany w inwentaryzacjach z lat 1994 i 2002, uznany za niepewny w 2004 [1], w 2008 r. być może nie uwzględniany w wynikach liczeń [2]. W chwili powołania Ostoi i przypuszczalnie również obecnie populacja gatunku stanowi nie więcej niż 0,20% populacji krajowej [1, 6,7]
33.	A409 <i>Tetrao tetrix tetrix</i> 10-12 CCCC	A409 <i>Tetrao tetrix tetrix</i> 3-5 CCBC	Podczas inwentaryzacji w 2008 r. stwierdzono 8-10 samców [2], natomiast z 2013 r. pochodzą przygodne (nie prowadzone w ramach inwentaryzacji) obserwacje 3 osobników [5], przy czym nie odnotowano toków. Izolacja B. Populacja nietlicka znajduje się na północno-zachodnim skraju zasięgu cietrzewia w Polsce. Jest ona oddalona raptem o 15 km od Poligonu Orzysz, ale przy wybitnie osiadłym trybie życia cietrzewi nawet ta nieduża odległość oznacza znaczny poziom izolacji.

Źródła do aktualizacji SDF:

1. Szymkiewicz M. Plan ochrony rezerwatu „Nietlickie bagno – operat faunistyczny” Północnopodlaskie Towarzystwo Ochrony Ptaków. Białystok 2005
2. Mirowska-Ibron, Medenderski S., Szewczyk M., Gajko K., Meina Ł. Program zarządzania Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków NATUIRA 2000 Bagna Nietlickie PLB 280001, Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, 2009 (projekt)
3. Hołdyński C., Krupa M. (red.) Obszary natura 2000 w województwie warmińsko-mazurskim, Olsztyn 2009
4. Wilk T., Jujka M., Krogulec J., Chylarecki P. (red.) Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym w Polsce. OTOP, Marki 2010
5. Dzitkiewicz J. Informacja ustna o obserwacjach cietrzewi w 2013 r.
6. Sikora A., Rodhe Z., Gromadzki M., Neubauer G., Chylarecki P. Atlas rozmieszczenia ptaków lęgowych Polski 1985 – 2004. Poznań 2007
7. Sikora A., Chylarecki P., Kuczyński L., Neubauer G., Chodkiewicz T., Woźniak B. Monitoring ptaków w tym monitoring obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Faza III, lata 2010-2012, Etap VII, Zadanie 14. Opracowanie końcowej wersji raportu dla KE z wdrażania Dyrektywy Ptasiej w zakresie monitoringu. Marki 2012.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

8. www.iucnredlist.org
9. Gromadzki M. (red.) 2004. Ptaki. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 7 (część I), s. 314. T. 8 (część II), s. 447.
10. Kuczyński L., Chylarecki P. Atlas pospolitych ptaków lęgowych Polski. GIOŚ, Warszawa 2012
11. Szymkiewicz M. Informacje ustne
12. Hołdyński C., Krupa M. (red.), Obszary Natura 2000 w województwie warmińsko-mazurskim, RDOŚ Olsztyn 2009
13. www.monitoringptakow.gios.pl

Mapę przedstawiającą propozycję poszerzenia granic Ostoi zawierają Załączniki nr 9 (plik pdf) oraz 10 (plik shp).

L.p.	Proponowany przebieg granicy na tle istniejących granic obszaru	Uzasadnienie do zmiany
1.	Powiększenie Ostoi o teren Łąk Staświńskich (ok. 2800 ha)	<p>Łąki Staświńskie są jednym z kilku dużych torfowisk w środkowej części Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Tak jak bagno Nietlice, Łąki Staświńskie powstały po sztucznym osuszeniu dużego jeziora w XIX w. Jeszcze w latach 90'tych XX w. występował tu cietrzew [Sokołowski A.W. 1996]. Obecnie w rozległych szuwarach trzcinowych i turzycowych licznie gnieźdzą się m.in. żuraw, wodnik, kszysk, rokitniczka, brzączka i świerszczak; obecne są też kropiatka, wąsatka, łabędź niemy, cyranka i błotniak stawowy, a na okolicznych łąkach i pastwiskach m.in. derkacz, czajka i świergotek łąkowy. W niektórych latach obserwowane są duże stada nocujących żurawi. W czasie wiosennych przelotów odpoczywają tu stada blaszkodziobych (m.in. krzyżówka, świstun, czernica, gęsi kilku gatunków), niekiedy bardzo liczne, i (w mniejszej liczbie) ptaki siewkowe (czajka, krwawodziób). Wczesną wiosną raz obserwowano tu dwie podgorzałki. Prawdopodobnie lęgowy jest orlik krzykliwy (1-2 pary), możliwe jest gniazdowanie gęgawy. Dogodne warunki siedliskowe powinna tu znajdować zielonka, ale nie prowadzono obserwacji ukierunkowanych na jej wykrycie [Kwiatkowski P., obserwacje własne]. Istnieją doniesienia o tym, że podczas jesiennych zlotowisk żurawie przemieszczają się między Bagnami Nietlickimi a Łąkami Staświńskimi [Kowalczyk S., inf. ustna], a także (sprzed kilku lat) o gniazdowaniu małej kolonii rybitwy czarnej [Szymkiewicz M. za Jackiem Nowakowskim, inf. ustna]</p> <p>Teren mógłby być włączony do OSOP po udokumentowaniu, że w połączeniu z innymi terenami zaproponowanymi do włączenia pozwala objąć ochroną w obszarze Natura 2000 większą populację gatunków obecnie będących przedmiotami ochrony lub poszerzyć listę przedmiotów ochrony (w grę wchodzi m.in. wodnik, kropiatka, lęgowa populacja żurawia, cyranka, krakwa, a być może przelotne ptaki wodno-błotne).</p>
2.	Powiększenie Ostoi o Łąki Łajty (Szymoneckie) i Lelek (ok. 3400 ha)	<p>Łąki Łajty i Lelek to dość rozległy, zmeliorowany teren stanowiący pozostałość po dawno zanikłym jeziorze. Większość powierzchni zajmują trwałe użytki zielone, z których część od pewnego czasu nie jest eksploatowana. W ostatnich latach część gruntów została zaorana. Pod względem ornitologicznym teren jest słabo poznany. Wiadomo, że podczas wędrówek zatrzymują się tu stada gęsi, żurawi i czajek [Kwiatkowski P., obserwacje własne]. W trzcinowiskach nad płytkimi jeziorami Szymon, Kotek i Ławki Małe dogodne warunki mogą znaleźć m.in. zielonka, bąk i (mało prawdopodobne) rybitwa czarna. Na samych Łąkach Łajty kilka lat temu stwierdzono rycyka (prawdopodobnie gniazdowanie efemeryczne – Szymkiewicz M., inf. ustna).</p>

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

		Teren mógłby być włączony do OSOP po udokumentowaniu, że w połączeniu z innymi terenami zaproponowanymi do włączenia pozwala objąć ochroną w obszarze Natura 2000 większą populację gatunków obecnie będących przedmiotami ochrony lub poszerzyć listę przedmiotów ochrony (w grę wchodzi m.in. wodnik, lęgowa populacja żurawia, cyranka, krakwa i przelotne ptaki wodno-błotne).
3.	Powiększenie Ostoi o mokradła nad jeziorem Kruklin (ok. 600 ha)	<p>Teren obejmuje rozległe, otwarte bagno porośnięte szuwarami, powstałe po obniżeniu poziomu wody w jeziorze Kruklin aż o 6 m w wyniku przekopania w 1854 r. kanału do jeziora Gołdapiwo [Stasiak J., 1963]. Część terenu zajmują niewielkie zanikające jeziora, w tym jezioro Kozuchy (Mewa), objęte ochroną rezerwatową w celu ochrony dużej kolonii mewy śmieszki. Mokradła stanowią potencjalnie bardzo dobre siedlisko m.in. dla zielonki, wodnika, rybitwy czarnej, żurawia, błotniaka stawowego i bąka.</p> <p>Teren mógłby być włączony do OSOP po udokumentowaniu, że w połączeniu z innymi terenami zaproponowanymi do włączenia pozwala objąć ochroną w obszarze Natura 2000 większą populację gatunków obecnie będących przedmiotami ochrony lub poszerzyć listę przedmiotów ochrony (w grę wchodzi m.in. wodnik, lęgowa populacja żurawia, cyranka, krakwa i przelotne ptaki wodno-błotne).</p>

11. Zestawienie uwag i wniosków

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
	Moduł A		
	Moduł B		
	Moduł C		
1.	Gratuluję! To było od paru lat pierwsze sensowne i przygotowane spotkanie.	Zbigniew Konefał, rolnik ze wsi Zastrużne, prezes Spółki Wodnej Orzysz, prezes stowarzyszenia Stażnicy Nietlickich Bagien – Mazurska Straż Ochrony Przyrody	
2.	W załączeniu przekazuję uwagi do PZO dla obszaru „Mazurskie bagna”, jakie ZMiUW przesłał na etapie konsultacji. Do tego mapa pogładowa z zaznaczeniem przebiegu rzeki Wąż, która jest w ewidencji Zarządu	Katarzyna Markunas Dział Inwestycji Zarząd Melioracji i Urządzeń	Nadesłane materiały przeanalizowano. Sprawę skonsultowano też 6 marca z panem Krzysztofem Bogdańskim z oddziału ZMiUW w Olsztynie.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

	<p>Melioracji. Tylko za inwestycje na tym cieku (oraz za konserwację) może być odpowiedzialny Zarząd Melioracji.</p> <p>Pozostałe cieki (np. wskazany na mapie rów RA – 29 jest urządzeniem szczegółowym, którego utrzymanie (zgodnie z prawem wodnym) należy do właściciela gruntu. To tak tylko do przeanalizowania pod kątem PZO Bagna Nietlickie.</p> <p>Pozdrawiam</p>	<p>Wodnych w Olsztynie, e-mail z dnia 6 marca 2014</p>	
3.	<p>Działanie A1 - w rubryce „Podmiot odpowiedzialny za wykonanie” wpisać „RDOŚ Olsztyn w porozumieniu z WZUiMU”.</p>	<p>Nadleśnictwo Giżycko, pismo z dnia 2014.03.10</p>	<p>Uwagi nie uwzględniono, jednak pierwotny zapis zmieniono po konsultacjach z przedstawicielami ZMiUW Olsztyn i Spółki Wodnej Orzysz</p>
4.	<p>Działanie A2 – w rubryce „Podmiot odpowiedzialny za wykonanie” wpisać „RDOŚ Olsztyn w porozumieniu z WZUiMU”. Działanie ma charakter typowo ochronny – nie można wiązać go ze statutową działalnością WZUiMU.</p>	<p>Nadleśnictwo Giżycko, pismo z dnia 2014.03.10</p>	<p>Uwagi nie uwzględniono, jednak pierwotny zapis zmieniono po konsultacjach z przedstawicielami ZMiUW Olsztyn i Spółki Wodnej Orzysz. Z wypowiedzi pana K. Bogdańskiego podczas spotkania z wykonawcą 6 marca wynikało, że ZMiUW jest zainteresowany działaniem i że liczy na możliwość pozyskania na nie środków m.in. z programów dotyczących małej retencji. Bardzo zainteresowana działaniem jest również Spółka Wodna Orzysz, reprezentowana przez pana Z. Konefała, z którym wykonawca odbył spotkanie 7 marca.</p>
5.	<p>Działanie A3 - w rubryce „Podmiot odpowiedzialny za wykonanie” wpisać „RDOŚ Olsztyn w porozumieniu z właścicielami urządzeń”. Działanie ma charakter typowo ochronny, w związku z czym jego przeprowadzenia nie można ustalać obowiązku właścicieli w tym zakresie w oparciu o ustawę Prawo wodne. Planowany koszt przedsięwzięcia jest mocno niedoszacowany. Proszę urealnić kwotę.</p>	<p>Nadleśnictwo Giżycko, pismo z dnia 2014.03.10</p>	<p>Uwagi nie uwzględniono w części dotyczącej podmiotu odpowiedzialnego, jednak pierwotny zapis zmieniono po konsultacjach z przedstawicielami ZMiUW Olsztyn i Spółki Wodnej Orzysz. Szacunek kosztów działania podwyższono.</p>
6.	<p>Działanie A4 – w rubryce „Podmiot odpowiedzialny za wykonanie” wpisać „RDOŚ Olsztyn w porozumieniu z właścicielami gruntów”. Akt prawa miejscowego w postaci planu zadań ochronnych nie może narzucać właścicielom gruntów obowiązków wykraczających poza obowiązki ustawowe wynikające z prawa własności.</p>	<p>Nadleśnictwo Giżycko, pismo z dnia 2014.03.10</p>	<p>Uwagi nie uwzględniono, ponieważ: a) zapis wymienia alternatywne podmioty odpowiedzialne, co oznacza, że mogą, ale nie muszą nimi być właściciele; b) nie można wykluczyć, że niektórzy właściciele będą woleli podjąć działania na własną rękę, nie czekając na RDOŚ</p>
7.	<p>Działanie A5 - w rubryce „Podmiot odpowiedzialny za wykonanie” wpisać „RDOŚ Olsztyn w porozumieniu z właścicielami gruntów”.</p>	<p>Nadleśnictwo Giżycko, pismo z dnia 2014.03.10</p>	<p>Uwagę uwzględniono częściowo, dopisując fragment o porozumieniu z właścicielami gruntów i pozostawiając gminę Orzysz jako alternatywny wobec RDOŚ podmiot odpowiedzialny. Przedstawiciele gmin w trakcie spotkania 5 marca wyrazili zainteresowanie projektem, a po spotkaniu nie wniesli uwag do zapisu.</p>

8.	Wykreślić działanie A6 – program redukcji drapieżników, jeśli przyniesie efekt, to tylko czasowy. W sytuacji gdy w rezerwacie utrzymany będzie zakaz polowań, drapieżniki szybko zwiększą liczebność. Trwałe rezultaty można osiągnąć jedynie stałą presją.	Nadleśnictwo Giżycko, pismo z dnia 2014.03.10	Uwagi nie uwzględniono. Warto zauważyć, że program ma trwać ciągle do końca okresu objętego PZO, co oznacza utrzymywanie stałej presji. W PZO można proponować redukcję drapieżników, ale dopuszczenie polowań w rezerwacie może nastąpić tylko poprzez uchwalenie planu ochrony rezerwatu. Stosowne wskazanie do planu ochrony ujęto w punkcie 8 dokumentacji PZO. Warto też przypomnieć, że realizacją działania zainteresowani są przedstawiciele kół łowieckich (protokół ze spotkania 5 marca).
9.	Działania Bf1 i Bf2 - w rubryce „Podmiot odpowiedzialny za wykonanie” wpisać „RDOŚ Olsztyn w porozumieniu z właścicielami gruntów”.	Nadleśnictwo Giżycko, pismo z dnia 2014.03.10	Uwagi nie uwzględniono. W końcowej wersji projektu PZO działanie Bf2 „Pozyskiwanie trzciny” wykreślono i zastąpiono działaniem Bf2 „Utrzymywanie strefy ekotonowej na obrzeżach lasów”. Działanie Bf1 dotyczy programu rolno-środowiskowego, więc trudno, żeby było realizowane przez RDOŚ, które nie ma na terenie Ostoi gospodarstwa rolnego.
10.	W punkcie zatytułowanym „Wskazania do dokumentów planistycznych” doprecyzować zapisy w celu ich jednoznaczności: a. „Zakaz lokalizacji w Ostoi obiektów budowlanych na gruntach hydrogenicznych i semihydrogenicznych, na terenach wskazanych w Zał. ???. Zakaz nie dotyczy obiektów podziemnej infrastruktury technicznej, modernizacji istniejących dróg oraz budowy, remontów i konserwacji urządzeń melioracyjnych”. Z obecnej konstrukcji zdania wynika, że dozwolona będzie modernizacja i budowa dróg natomiast w stosunku do urządzeń melioracyjnych jedynie remont i konserwacja. Wydaje się jednak, że nie taka jest intencja autora, tym bardziej, że w zadaniach ochronnych przewidzianych dla nakładającego się obszaru Natura 2000 Mazurskie Bagna, budowa nowych dróg nie została dopuszczona.	Nadleśnictwo Giżycko, pismo z dnia 2014.03.10	Uwagę uwzględniono zmieniając konstrukcję zdania. Zmieniono też sens wskazania dotyczącego dróg, ograniczając możliwość działań jedynie do remontów (a nie modernizacji). Jednocześnie skorygowano nieco granicę terenu, którego dotyczy wskazanie tak, aby umożliwić modernizację najważniejszej drogi łączącej gospodarstwa kolonijne na północnym obrzeżu kompleksu łąk. Plan zadań ochronnych dla PLH Mazurskie Bagna w wersji opublikowanej na stronie RDOŚ Olsztyn nie odnosi się do działań związanych z remontem czy budową dróg.
11.	„Na terenach wskazanych w Zał ?? należy wprowadzić zakaz zabudowy, z wyjątkiem rozbudowy istniejących siedlisk rolniczych oraz budowy nowych siedlisk rolniczych, jeżeli inwestor jest właścicielem przynajmniej 15 ha gruntów w granicach Ostoi”. Z konstrukcji zdania wynika, że rozbudowa siedliska jest warunkowana posiadaniem odpowiedniej ilości ziemi. Proponuję wyliczyć w punktach wyjątki od zakazu, aby zapis nie budził wątpliwości. Warunek posiadania „przynajmniej 15 ha gruntów w granicach Ostoi” zmienić na warunki ustalone przez poszczególne gminy co do ilości i lokalizacji posiadanych gruntów.	Nadleśnictwo Giżycko, pismo z dnia 2014.03.10	Uwagę uwzględniono częściowo zmieniając konstrukcję zdania. Co do granicznej powierzchni, to uwzględniając sugestie przedstawicieli gmin ze spotkania 5 marca przyjęto średnią powierzchnię gospodarstwa w poszczególnych gminach.

12.	<i>Zakaz zmiany trwałych użytków rolnych na grunty orne na gruntach hydrogenicznych i semihydrogenicznych, na terenach wskazanych w Zał. ??". Zapis jest niejasny – przypuszczam, że chodzi o użytki zielone.</i>	Nadleśnictwo Giżycko, pismo z dnia 2014.03.10	Uwagę uwzględniono – pomyłkę poprawiono.
13.	Wskazanie o treści: „Zakaz lokalizacji elektrowni wiatrowych w odległości do 10 km od granic Ostoi. Zakaz nie dotyczy mikroelektrowni przydomowych o wysokości do 15 m i mocy do 5 kW” zmodyfikować, poprzez zakończeniu go słowami <i>mikroelektrowni przydomowych</i> . Nie ograniczać wysokości i mocy.	Nadleśnictwo Giżycko, pismo z dnia 2014.03.10	Uwagi nie uwzględniono. W świetle obecnych przepisów, nawet jeśli studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie wyznacza terenów pod farmy wiatrowe, wolno budować elektrownie wiatrowe o wysokości do 30 m i mocy do 100 kW. Doświadczenia z przeszłości (m.in. USA, Hiszpania) wskazują, że takie średniej wielkości elektrownie potrafią być najbardziej niebezpieczne dla ptaków. Termin „przydomowy” można interpretować różnie, podobnie jak np. „działki sąsiednie” przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy.
14.	Dodać wskazanie do planu ochrony rezerwatu Nietlickie Bagno o przywrócenie możliwości polowań. Możliwość taka spowoduje trwały spadek liczebności drapieżników bez konieczności wdrażania specjalnego programu doraźnej redukcji jak również znacznie przyczyni się do ograniczenia kłusownictwa. Stworzy warunki do poprawy warunków potencjalnego bytowania cietrzewia, na którego regres znaczny wpływ miał dynamiczny wzrost populacji dzika i lisa.	Nadleśnictwo Giżycko, pismo z dnia 2014.03.10	Uwagę uwzględniono, ograniczają terminy i liczbę polowań zgodnie z treścią projektu planu ochrony rezerwatu.
15.	Materiały przesłane pocztą elektroniczną przez koordynatora projektu nie uwzględniają poprawek diskutowanych na spotkaniu ZLW.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, pismo z dnia 7 marca 2014 r.	Rzeczywiście tak jest – materiały zostały rozesłane tuż po spotkaniu, ponieważ w związku z wysoką frekwencją zabrakło materiałów kserowanych dla wszystkich uczestników spotkania z 5 marca.
16.	Wątpliwe jest uznanie za przedmiot ochrony cietrzewia, którego obecności na terenie ostoi oficjalnie nie stwierdzono – nie ma potwierdzenia w żadnej inwentaryzacji. W przypadku kontroli stanu zachowania gatunku narazimy się na zarzut utraty przedmiotu ochrony w ostoi. Wnoskujemy więc o wykreślenie cietrzewia z przedmiotów ochrony i ustalenie działań w zakresie monitoringu, dla potwierdzenia ewentualnej obecności tego gatunku na terenie ostoi.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, pismo z dnia 7 marca 2014 r.	Uwagi nie uwzględniono. Przez wiele dziesięcioleci cietrzewia stwierdzano corocznie w ramach inwentaryzacji ornitologicznych, wyrywkowych obserwacji prowadzonych przez ornitologów, a także obserwacji myśliwych, rolników i miłośników przyrody. Populacja cietrzewia na bagnie Nietlice jeszcze 10 lat temu liczyła 20-22 koguty [Szymkiewicz M., Operat faunistyczny do planu ochrony rezerwatu Nietlickie Bagno, PTOP 2005] a 5 lat temu 10-12 kogutów [Ibrón I. i in. Program zarządzania OSOP Natura 2000 Bagna Nietlickie PLB 280001, PTOP 2009]. Nie ma też powodów, aby nie ufać doniesieniom myśliwych z KŁ Dąbrowa, którzy twierdzą, że w 2013 r. odnotowali trzy osobniki. W świetle tych danych nie ma większych wątpliwości, że w 2004 r. , tj. w chwili powołania Ostoi, populacja cietrzewia w OSOP Bagna Nietlickie spełniała kryteria dotyczące liczebności gatunków

			będących przedmiotami ochrony, co oznacza, że naszym obowiązkiem jest podejmowanie mieszczących się w granicach rozsądku prób uratowania cietrzewia w Ostoi. Niezależnie od powyższego, od kilkunastu lat w całej Polsce obserwuje się katastrofalny spadek liczebności cietrzewia, więc niewykluczone, że nawet te trzy ptaki zaobserwowane w zeszłym roku stanowią 1% populacji krajowej.
17.	Program nie przewiduje rozwiązania problemu bobrów, które w sposób ewidentny wpływają negatywnie na ostoje i poszczególne przedmioty ochrony.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, pismo z dnia 7 marca 2014 r.	W świetle zakresu działania A3 nie można się zgodzić z przedstawioną uwagą. Warto odnotować, że przedstawiciele ZMiUW Olsztyn, rolników i gmin najwyraźniej uznali zaproponowane działanie za odpowiednie do sytuacji, ponieważ nie wnieśli do niego uwag pisemnych, a podczas dyskusji 5 marca rozmawiano jedynie o szczegółach formalno-prawnych i organizacyjnych działania, nie kwestionując jego istoty.
18.	Działanie A4 – w rubryce „podmiot odpowiedzialny”, zgodnie z ustaleniami ZLW, powinien figurować zapis „RDOŚ we współpracy z właścicielami i zarządcami gruntów”.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, pismo z dnia 7 marca 2014 r.	Uwagę uwzględniono częściowo, pozostawiając jednak możliwość samodzielnej realizacji działania przez zainteresowanych właścicieli/zarządców.
19.	Uwaga do działania A5 – budowa wież widokowych będzie skutkowałą wzmożoną penetracją terenu przez turystów, niepokojeniem fauny, zaśmiecaniem terenu i koniecznością wprowadzenia do ostoi elementów obcych: drogi dojazdowe, parkingi dla samochodów i autokarów, śmietniki itp.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, pismo z dnia 7 marca 2014 r.	Uwagę uwzględniono częściowo, dopuszczając lokalizację tylko 1 wieży przy asfaltowej drodze Cierzpięty – Zastrużne, na gruncie mineralnym, kilkaset metrów od zlotowiska. Co do parkingów, to już pierwotny zapis mówił o miejscach postojowych dla jednego autokaru lub kilku samochodów osobowych, a obecny zapis mówi o zatoce postojowej o tej samej pojemności. Droga Zastrużne-Cierzpięty biegnie granicą Ostoi.
20.	Działanie Bo1 – po wyrazach „Zachowanie trwałych użytków zielonych”, należy dopisać „na glebach organicznych” – ustalenie ZLW.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, pismo z dnia 7 marca 2014 r.	Dla większej przejrzystości (tj. aby uniknąć dylematów dotyczących tego gdzie kończy się grunt organiczny, a zaczyna mineralny) ostatecznie zdecydowano się na przedstawienie zakresu działania w formie graficznej, obejmując nim orientacyjny prehistoryczny zasięg jeziora Wąż [Karczewski i in. 2009], gdzie występują gleby organiczne i pochodzenia organicznego.
21.	Działanie Bo3 – propozycja miejscowego KŁ: sformułować jako zalecenie do planu ochrony rezerwatu następujący zapis: „dopuszczyć polowania poza okresem lęgowym”. Celem jest przeciwdziałanie kłusownictwu i kontrola rewiru pod kątem łowieckim. Pozwoli to również na redukcję drapieżników, zagrażających przedmiotom ochrony.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, pismo z dnia 7 marca 2014 r.	Uwagę uwzględniono częściowo, ograniczając liczbę polowań zimowych do 2. „Poza okresem lęgowym” to także jesienią, czyli podczas zlotowisk żurawi.

22.	Działanie Bf2 – Podmiotem odpowiedzialnym powinien być wyłącznie RDOŚ, który może dowolnie wyłonić wykonawcę zadania. Umieszczanie NGO-sów, jak proponowano podczas spotkania, nie jest celowe, ponieważ tego typu prace może wykonać dowolny podmiot, wg wskazówek specjalistów RDOŚ.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, pismo z dnia 7 marca 2014 r.	Uwaga bezprzedmiotowa, ponieważ z końcowej wersji projektu PZO usunięto działanie dotyczące zbioru trzciny. Co do istoty uwagi, to za wpisywaniem organizacji pozarządowych jako dopuszczalnych podmiotów odpowiedzialnych za pewne działania z zakresu ochrony czynnej przemawiają m.in. następujące względy: a) ochroniarskie organizacje pozarządowe wielokrotnie udawały, że potrafią się mobilizować dla wykonania potrzebnych, choć nie zawsze wdzięcznych zadań, których nikt inny nie ma ochoty się podjąć (takich, jak usuwanie trzciny z bagna Nietlice, znajdującego się w zarządzie LP) b) organizacje pozarządowe często podejmują działania prawie bezkosztowo, korzystając z pracy wolontariuszy c) w przypadku pozyskania przez organizację pozarządową funduszy publicznych może ona, podobnie jak RDOŚ, ołosić przetarg na wykonawstwo, zapewniając tym samym niezbędną przejrzystość
23.	Działanie D1 – jako „podmiot odpowiedzialny” dopisać miejscowe KŁ, najbardziej zorientowane w zagadnieniach łowieckich na przedmiotowym obszarze. Jest to zgodne z wolą obecnych na spotkaniu myśliwych.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, pismo z dnia 7 marca 2014 r.	Wzruszająca jest wybiórczość RDLP w podejściu do różnych organizacji pozarządowych. W poprzedniej uwadze RDLP dowodzi, że podmiotem odpowiedzialnym nie powinna być nie nazwana organizacja pozarządowa (w domyśle dlatego, żeby się nie nachapała, występując w podwójnej roli podmiotu odpowiedzialnego i wykonawcy), natomiast w przypadku działania D1 RDLP uznaje za jak najbardziej stosowne powierzanie badań presji drapieżniczej konkretnym organizacjom pozarządowym, tj. miejscowym kołom łowieckim. Należy w tym miejscu podkreślić, że przedstawiciele KŁ Dąbrowa prosili o uwzględnienie ich jako podmiotu odpowiedzialnego w działaniu A6 (redukcja presji drapieżników) a nie w działaniu D1 (rozpoznanie presji drapieżniczej). Ten słuszny postulat myśliwych został uwzględniony, łącznie z sugestią (wyrażaną też przez pana A. Kwiatkowskiego z RDLP), by zredukować także dzika.
24.	Uwaga ogólna – należy przeanalizować projekty dokumentów PZO dla obszaru Mazurskie Bagna (siedliskowy) i obszaru Bagna Nietlickie (ptasi), pod kątem eliminacji wzajemnych sprzeczności.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, pismo z dnia 7 marca 2014 r.	Uwagę uwzględniono i przeanalizowano oba dokumenty.

25.	Zgodnie ze wcześniejszą rozmową , przedstawiam stanowisko koła łowieckiego "Dąbrowa" w Pisku : 1. Pkt. 6. A6 redukcja drapieżników proponujemy zapis wykorzystać miejscowe koła łowieckie "dąbrowa" i "dzik" do monitorowania zagęszczenia i ewentualnej redukcji drapieżników. 2. Pkt. 6. Bo3 zakaz polowań proponujemy zapis zezwala się na przeprowadzenie 1-2 polowań w okresie zimowym w celu redukcji drapieżników i dzików. 3. Pkt. 6. D1 rozpoznanie presji drapieżniczej współudział kół łowieckich. Mam nadzieję i nasze uwagi zostaną uwzględnione w opracowanym planie ochrony	Jan Dzitkowski łowczy koła łowieckiego "dąbrowa", e-mail z 11 marca 2014 r.	Co do idei, uwagi uwzględniono z pewnymi zmianami dotyczącymi sposobu zapisu. Zgodnie z sugestią pani Mellin, działanie Bo3 skreślono, a zamiast tego wprowadzono odpowiednie wskazanie do projektu planu ochrony rezerwatu w dalszej części PZO.
26.	Przesyłam mapę z zaznaczonymi działkami na terenie obszaru Natura 2000, dla których wydane były decyzje o warunkach zabudowy oraz mapę ze zwartą zabudową w projektowanym studium. Myślę, że można przyjąć granice wynikające ze studium.	Katarzyna Patermann Urząd Miasta i Gminy Mikołajki e-mail z dnia 11 marca 2014 r.	Uwagę uwzględniono, tj. we wsi Górkło przyjęto granicę zwartej zabudowy zgodnie z projektem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

12. Literatura

- Aviles J.M., Sanchez J.M., Parejo D. Food selection in wintering common cranes in Holm Oak (*Quercus ilex*) dehesas in south west Spain in rainy season. J. Zool. Lond (2002) 256, 71-76
- Bernard. L.J. Habitat selection and breeding success of black tern (*Chlidonias niger*) in impounded wetlands in New Brunswick. University of New Brunswick, 1994
- Birds reacting to climate change. Finnish Environment Institute SYKE, 10 Jul. 2008
- Bogdański K. Informacje dotyczące hydrologii Bagien Nietlickich (niepubl.)
- Chylarecki P. Sikora A. Cenian Z. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. Warszawa 2009
- Currier, C.L. 2000. Special animal abstract for *Chlidonias niger* (black tern). Michigan Natural Features Inventory, Lansing, MI. 3 pp.
- Dzitkiewicz J. Informacja o obserwacjach cietrzewi w 2013 r.
- Gromadzki M. (red.) 2004. Ptaki. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 7 (część I), s. 314. T. 8 (część II), s. 447.
- Hołdyński C., Krupa M. (red.) Obszary natura 2000 w województwie warmińsko-mazurskim, Olsztyn 2009
- Karczewski M., Banaszuk P., Kupryjanowicz M., Mueller-Bieniek A. Uwarunkowania środowiskowe mikroregionu osadniczego z okresu wpływów rzymskich nad północnym

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

brzegiem dawnego jeziora Wąż w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich; Środowisko – Człowiek – Cywilizacja, tom 2 Seria wydawnicza Stowarzyszenia Archeologii Środowiskowej. Środowiskowe uwarunkowania lokalizacji osadnictwa L. Domańska, P. Kittel, J. Forysiak (red.) Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2009

Konefał Zbigniew. Informacje ustne dotyczące rezerwatu Nietlickie Bagno i okolic

Kot J. Sokołowski A.W. Przyroda województwa suwalskiego, Suwałki 1996

Kowalczyk Sławomir. Informacje ustne o zlotowiskach żurawi na Łąkach Staświńskich i przemieszczaniu się znacznej części populacji migrującej między bagnem Nietlice a szuwarami na Łąkach Staświńskich

Krzywiński A., Keller M., Kobus A. Wsiedlanie kuraków leśnych metodą „born to be free”. Studia i materiały CEPL w Rogowie. R13 Zesz. 2(27)/2011

Krzywiński A., Kobus A. Możliwości użycia oswojonych samców cietrzewia *Tetrao tetrix* do monitorowania i ochrony zagrożonych resztkowych populacji tego gatunku. Studia i materiały CEPL w Rogowie. R13 Zesz. 2(27)/2011

Kurhinen J., Danilov P., Gromtsev A., Helle P., Linden H. Patterns of black grouse, *Tetrao tetrix* distribution in northwestern Russia at the turn of the millennium. Folia Zool. – 58(2): 168–172 (2009)

Łachacz A., Pisarek W. 2002. Rzadsze gatunki roślin naczyniowych i mchów Nietlickiego Bagna na Pojezierzu Mazurskim. Acta Botanica Warmiae et Masuriae z. 2, Olsztyn

Łukasiewicz R., Dzitkowski J. (KŁ Dąbrowa)

M. Szymkiewicz, Piłat G., Mellin M Powierzchnia Nietlickie Bagna. 1998. W: Ptaki łąk i mokradeł Polski (stan populacji, zagrożenia i perspektywy ochrony) – praca zbiorowa pod redakcją J. Krogulca

Mapa 1: 10 000 udostępniona przez RDOŚ Olsztyn

Mapa ewidencyjna w postaci wektorowej, udostępniona przez RDOŚ Olsztyn

Matuszkiewicz W. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. Warszawa 2013

Mirowska-Ibron I. Program ochrony żurawia *Grus grus* w Polsce. Strategia zarządzania krajową populacją. Warszawa 2011 (projekt)

Ortofotomapy udostępnione przez RDOŚ Olsztyn

Plan ochrony Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków NATUIRA 2000 Bagna Nietlickie PLB 280001, Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, 2009 (projekt)

Plan ochrony rezerwatu Nietlickie Bagno. IMiUZ Falenty, 2005 (projekt)

Plan zadań ochronnych dla Obszaru o Znaczeniu dla Wspólnoty Mazurskie Bagna PLH280054, 2014 (projekt)

Sidło O.P., Błaskowska B., & Chylarecki P. (red.) 2004. Ostoje ptaków o randze europejskiej w Polsce. OTOP Warszawa.

Sikora A. Chylarecki P. Meissner W. Neubauer G. Monitoring ptaków wodno-błotnych w okresie wędrówek. Poradnik metodyczny, Warszawa 2011

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Sikora A., Chylarecki P., Kuczyński L., Neubauer G., Chodkiewicz T., Woźniak B. Monitoring ptaków w tym monitoring obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Faza III, lata 2010-2012, Etap VII, Zadanie 14. Opracowanie końcowej wersji raportu dla KE z wdrażania Dyrektywy Ptasiej w zakresie monitoringu. Marki 2012.

Sikora A., Rodhe Z., Gromadzki M., Neubauer G., Chylarecki P. Atlas rozmieszczenia ptaków lęgowych Polski 1985 – 2004. Poznań 2007

Stasiak J. Historia jeziora Kruklin w świetle osadów strefy litoralnej. PAN – Instytut Geografii, Prace Geograficzne Nr 42, Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa 1963

Storch I. (ed.) Grouse. Status Survey and Conservation Action Plan 2006-2010. IUCN Species Survival Commission, 2007

System Informatyczny Lasów Państwowych – pliki udostępnione przez Nadleśnictwo Giżycko

Szymkiewicz M. (2005) Plan ochrony rezerwatu „Nietlickie bagno – operat faunistyczny” Północnopodlaskie Towarzystwo Ochrony Ptaków. Białystok.

Szymkiewicz M. Informacje dotyczące flory, awifauny i problemów ochrony Bagien Nietlickich

Wilk T., Jujka M., Krogulec J., Chylarecki P. (red.) 2010. Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym w Polsce. OTOP Marki

www.monitoringptakow.gios.gov.pl

Wykaz gruntów we władaniu Agencji Nieruchomości Rolnych, 2014

Zawadzka D., Zawadzki J. Ochrona głuszca i cietrzewia w ekosystemach leśnych – fikcja czy rzeczywistość. Studia i materiały CEPL. R18 Zesz. 1(11)/2006